

DNB Livsforsikring

Et selskap i DNB-konsernet

Rapport om solvens og finansiell stilling (SFCR)

27.04.2020

DNB

SAMMENDRAG	3	B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL	12	C. RISIKOPROFIL	19	E. KAPITALSTYRING	30
A. VIRKSOMHET OG RESULTATER	6	B.1 Generell informasjon om systemet for risikostyring og internkontroll	12	C.1 Forsikringsrisiko	19	E.1 Solvenskapitalen	30
A.1 Virksomhet	6	B.2 Krav til egnethet	13	C.2 Markeds- og kredittrisiko	21	E.2 Solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet	32
A.2 Resultater fra forsikringsvirksomhet	8	B.3 Systemet for risikostyring, herunder egenvurdering av risiko og solvens	14	C.3 Likviditetsrisiko	25	E.3 Bruk av den durasjonsbaserte undermodulen for aksjerisiko ved beregningen av solvenskapitalkravet	32
A.3 Resultater fra kapitalforvaltningsaktiviteter	10	B.4 Systemet for internkontroll	17	C.4 Operasjonell risiko	25	E.4 Forskjeller mellom standardformelen og benyttede interne modeller	32
A.4 Resultater fra andre aktiviteter	11	B.5 Internrevisjonsfunksjonen	17	C.5 Andre vesentlige risikoer	25	E.5 Brudd på minstekapitalkravet og brudd på solvenskapitalkravet	32
A.5 Annen relevant informasjon	11	B.6 Aktuarfunksjonen	17	C.6 Annen relevant informasjon	26	E.6 Annen relevant informasjon	32
		B.7 Utkontraktering	17	D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL	27		
		B.8 Annen relevant informasjon	17	D.1 Eiendeler	27	VEDLEGG	33
				D.2 Tekniske avsetninger	27		
				D.3 Andre forpliktelser	29		

Sammendrag

BAKGRUNN

Rapport om solvens og finansiell stilling (SFCR) er en del av årlig offentliggjøring av informasjon som forsikringselskaper er pålagt. Opplysninger om DNB Livsforsikring AS (DNB Liv) sin solvenskapital, solvenskapitalkrav og selskapets finansielle stilling fremkommer også i DNB og DNB Livs regnskapsrapportering. Offentliggjøring av informasjon skal gjøre det mulig for kunder, investorer og myndigheter å vurdere forsikringselskapets betalingsevne, risiko i virksomheten og hvordan forsikringsmidlene forvaltes.

Rapport om solvens og finansiell stilling behandles av styret i DNB Liv før offentliggjøring. Rapporten er ikke underlagt revisjon.

VIRKSOMHET OG RESULTATER

DNB Livsforsikring AS er et 100 prosent eiet datterselskap av DNB ASA med konsesjon til å drive livsforsikringsvirksomhet. Selskapet tilbyr livsforsikring og pensjonssparing i Norge. All virksomhet i DNB Liv er organisert som del av forretningsområdet Wealth Management.

DNB Liv oppnådde et resultat etter skatt i 2019 på 1,46 milliarder kroner, hvorav avsatt til utbytte er kroner 1,33 milliarder. Selskapets forvaltningskapital (sum eiendeler) var på 338,9 milliarder kroner per 31. desember 2019, hvorav 306 milliarder kroner var kundemidler. Kundemid-

ler til forvaltning økte innenfor Innskuddspensjon mens garanterte pensjonsforpliktelser ble redusert. DNB Liv tilbyr produkter som gir økonomisk trygghet for kundene. Styring av risiko og kapital er en viktig del av virksomheten og skal bidra til at kundenes pensjonsmidler både er sikret på en god måte og slik at pensjoner og erstatninger kan utbetales til forsikringstakerne i henhold til inngåtte kontrakter.

Premieinntekter fra Innskuddspensjon og risikoprodukter (i hovedsak uførepensjon og ulike personalforsikringsdekninger) utgjør 72,1 prosent av selskapets samlede premieinntekter. De samme produkters andel av kundemidler utgjør 29,5 prosent. Fripoliser utgjør 44,9 prosent av samlede kundemidler.

Selskapets risikoresultat var 433 millioner. Bokført finansavkastning i kollektivporteføljen ble 3,9 prosent og avkastning på selskapskapitalen 2,7 prosent. Gjennomsnittlig rentegaranti utgjorde 3,0 prosent. Avkastning på Innskuddspensjon i de ulike risikograderte spareprofiler ble; DNB Pensjonsprofil 30: 12,8 prosent, DNB Pensjonsprofil 50: 17,9 prosent, DNB Pensjonsprofil 80: 25,6 prosent og DNB Pensjonsprofil 100: 30,5 prosent.

Selskapet har i underkant av 1,2 millioner personkunder med individuelle og kollektive avtaler og 28 000 avtaler med bedrifter.

Innenfor ytelsespensjon i privat sektor hadde DNB Liv en markedsandel på 41,3 prosent inkludert fripoliser ved utgangen av tredje kvartal, innen innskuddspensjon 29 prosent og i personkundemarkedet 37,7 prosent.

DNB og Sparebank 1 Gruppen har i 2019 etablert et felles skadeforsikringselskap Fremtind Forsikring AS med datterselskap Fremtind Livsforsikring AS. Som et ledd i etableringen er ettårige personrisikoprodukter tilhørende DNB Liv den 1. januar 2020 overført til Fremtind Livsforsikring AS. Personrisikoprodukter som tilbys i bedriftskundesegmentet er ikke overført og skal fortsatt tilbys av DNB Liv. Størrelsen på egenkapitalen i DNB Liv er upåvirket av fisjonen.

DNB Liv har en velfungerende organisasjon og har ikke endret organisering i 2019.

Informasjon om COVID-19 epidemiens påvirkning av selskapets drift og soliditet i første kvartal 2020.

Norge har iverksatt strenge tiltak for å redusere smitte som følge av utbruddet av viruset covid-19. Tiltak som er anbefalt av nasjonale helsemyndigheter følges av DNB Liv. DNB Liv har blant annet innført hjemmekontor hvor i overkant av 95 prosent av medarbeiderne jobber hjemmefra.

Til tross for en krevende situasjon betjener selskapet kundene på en god måte. En overordnet målsetning er at pensjonsutbetalinger og andre erstatninger til kunder skal gå som normalt. Operasjonelle forhold som følge av virus-

situasjonen følges tett gjennom ulike beredskapsgrupper. Det er så langt ikke oppstått kritiske hendelser som følge av virussituasjonen.

Som en del av vårt samfunnsansvar er det gjennomført flere tiltak som skal lette situasjonen for kunder. Dette gjelder blant annet at permitterte arbeidstagere forblir en del av tjenestepensjonsordningene hvor arbeidsgiver gis muligheten til å redusere innskuddssatsene for en periode. Videre har DNB Liv lansert en gratis helsetelefon for våre kunder med tilgjengelig helsepersonell døgnet rundt. Leietakere på kjøpesentere er gitt betalingsutsettelse og DNB Liv vil bistå med redusert leie etter behov.

Solvensmargin med overgangsregler per 31. mars 2020 er 170 prosent. Solvenskapitalen utgjør 30 066 millioner kroner mot et kapitalkrav på 17 683 millioner. Ved årsskiftet var solvensmargin 202 prosent.

Redusert solvensmargin med overgangsregler skyldes blant annet høyere kapitalkrav som følge av lavere risikoabsorbering gjennom fremtidig kundeoverskudd. I tillegg er utfasing av overgangsregelverket foretatt med ytterligere 1/16 del per 1. januar 2020. Dette betyr at regnskapsmessig verdi av forpliktelser benyttes med 12/16 i solvensregnskapet. Solvensmarginen uten bruk av overgangsregelverket per 31. mars 2020 er 101 prosent. Solvenskapitalen utgjorde 17 985 millioner kroner og kapitalkravet 17 780 millioner. Ved utløpet av 2019 var solvensmargin 169 prosent. En

betydelig redusert solvensmargin skyldes lavere rente og fall i aksjeverdier. Markedsbevegelsene kan i vesentlig grad relateres til koronaviruset.

Den største driveren for redusert solvensmargin er lavere rente. Rente målt gjennom 10 års norsk swap-rente er redusert fra 2,07 prosent ved årsskiftet til 1,03 prosent per 31. mars. Rentefallet har imidlertid gitt mindre kursgevinster på obligasjoner som følge av økt kredittpåslag. Ved styring av markedsrisiko legges det til grunn en dynamisk rebalansering av aksjeeksponering sett opp i mot tilgjengelig bufferkapital. Fall i aksjeverdier i mars har medført bruk av bufferkapital for å dekke kvartalets rentegaranti. Disse effektene bidrar til svekket solvensmargin.

Volatilitetsjustering av rentekurven er imidlertid økt fra 40 basispunkter til 71 basispunkter gjennom kvartalet. Dette bidrar isolert sett positivt til solvensmargin. Ved beregning av solvensmargin ved årsskiftet ble det lagt til grunn et utbytte til DNB ASA på 1 337 millioner kroner. Utbetalingen iverksettes ikke før styret og generalforsamlingen har vurdert selskapets soliditet og markedene på nytt. Endelig beslutning tas i løpet av 2020.

Tilbakeholdt utbytte inngår som kapital i solvensmarginberegningen for første kvartal og styrker solvensmargin med 8 prosentpoeng. Selskapets regulatoriske kapitalkrav som måles med overgangsregler er på et høyt nivå og det skal svært mye til om markedsbevegelser skal bringe solvensmargin under lovkravet på 100 prosent.

Volatile og svake finansmarkeder har svekket selskapets soliditet. Styret vil fremover ha fokus på å konsolidere selskapets finansielle stilling. Prognoser for resultatdannelse for året tilsier følgelig at selskapet vil prioritere oppbygging av bufferkapital og i liten grad oppnå resultat på overskuddsdeling fra renteresultatet.

Selskapet tilfredsstiller kapitalkravet etter Solvens II med overgangsregler med god margin. Overgangsreglene bidrar i tillegg til å beskytte solvenskapitalen ved en eventuell rentenedgang. Selskapets solvensmargin uten overgangsregler forventes styrket i første rekke som følge av at avkastning overstiger risikofri rente. Styrket solvensmargin uten overgangsregler gjennom denne effekten betinger at risikofri rente og volatilitetsjustering ikke reduseres vesentlig.

SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Selskapets system for risikostyring og intern kontroll bygger på prinsipper om tydelige mål definert gjennom strategier og styrende dokumenter, samt en effektiv organisering med tilhørende rapportering til styrende organer. Ansvaret for risikostyring og internkontroll er operasjonalisert gjennom et tredelt linjeforsvar hvor det skilles mellom en utøvende (forretningsområdene i DNB Liv), overvåkende (risikostyring) og kontrollerende enhet (internrevisjon). Den operative risikotakingen og risikostyringen skjer i forretningsområdene, mens premissgiver for risikotaking ivaretas av en uavhengig seksjon for risikostyring. Risikostyringssystemet er verktøyet for å kunne tilfredsstille både selskapets egne målsettinger og lovmessige krav til styring og kontroll. De lovpålagte funksjonene i risikostyringssystemet er aktuar, compliance (enheden som skal kontrollerer at selskapet følger lover og retningslinjer) og intern revisjon. Risikostyringsfunksjonen skal legge til rette for at risikostyringssystemet er velfungerende.

DNB Liv har i den operative virksomheten satt bort utførelsen av tjenester til andre deler av DNB. DNB Livs plikter og ansvar overfor offentlige myndigheter og andre påvirkes ikke av utkontraktingen. Forretningsområdene i selskapet har ansvaret for løpende oppfølging av utkontrakterte funksjoner.

Selskapet har etablert et rammeverk for risikoappetitt som gir en helhetlig og balansert oversikt over risikoen DNB Liv er villig til å akseptere for å nå sine mål. Måling mot risikoappetitt gir en overordnet oppsummering av risikosituasjonen, og benevnes ofte som selskapets risikoprofil. Mål for risikonivå og sammensetning operasjonaliseres gjennom tilpasning til risikoappetitt rammeverket. Dette reflekterer at DNB Liv har som mål å ha en lav risikoprofil. Kravet om en lav risikoprofil er også reflektert i andre deler av rammeverket for risikostyring, herunder fastsettelse av fullmakter.

A. Virksomhet og resultater

RISIKOPROFIL

Selskapets største risikokategorier er markedsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko. Markedsrisiko er risiko for tap eller verdifall som kan oppstå knyttet til finansielle eiendeler og forsikringsforpliktelsene. Forsikringsrisiko er i første rekke risiko som er knyttet til utvikling i uførhet, død og levealder. Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Risiko som beregnes innenfor disse områdene er en kvantifisering av tap og hendelser som kan oppstå i løpet av en 12 måneders periode. Kvantifiseringen er innrettet slik at den tar høyde for tap som kan oppstå i 1 av 200 år.

Figuren under viser de ulike risikofaktorenes andel av netto solvenskapitalkrav (SCR), ved utgangen av 2019.

Risikoprofil
prosent

Ved beregning av risiko og solvenskapitalkrav benytter DNB Liv standardiserte satser og metoder som er definert i Solvens II – regelverket. Markedsrisiko var den største risikoen i DNB Liv og utgjorde 64 prosent av netto kapitalkrav (SCR) for Solvens II ved utgangen av 2019. Renterisiko utgjorde den største andelen av total markedsrisiko, hovedsakelig drevet av at rentebinding på selskapets investeringer er kortere enn løpetiden på forpliktelsene. Forsikringsrisiko utgjorde 22 prosent av netto risiko, hvorav økt levealder utgjorde den største andelen. Operasjonell risiko beregnet i henhold til standardmodellen i Solvens II utgjorde 6 prosent ved utløpet av 2019.

SOLVENSKAPITAL OG SOLVENSKAPITALKRAV

Solvensmargin betegner forskjellen mellom selskapets solvenskapital og beregnet solvenskapitalkrav. Solvensmargin beregnes på to måter, med og uten overgangsregler. Uten overgangsregler var solvensmarginen 169 prosent.

Ved innføring av Solvens II åpnet norske myndigheter for en gradvis innføring av regelverket gjennom at verdien av selskapenes forsikringsforpliktelser i en overgangsperiode kan verdsettes i samsvar med regnskapsførte forpliktelser. Dette uttrykkes gjennom solvensmargin med overgangsregler. DNB Liv har fått innvilget bruk av overgangsregelverket med en gradvis utfasing over 16 år til begynnelsen av 2032. Ved utgangen av 2019 var solvensmarginen med overgangsregler 202 prosent. Dette innebærer at selskapets solvenskapital er over to ganger høyere enn solvenskapitalkravet.

Selskapets solvenskapital og solvenskapitalkrav fremkommer i tabellen nedenfor:

Solvenskapital og solvenskapitalkrav

	31.12.2019	31.12.2018
Med overgangsregler		
Solvenskapital	32 050	32 797
Solvenskapitalkrav	15 866	17 777
Solvensmargin	202 %	184 %
Uten overgangsregler		
Solvenskapital	27 122	27 598
Solvenskapitalkrav	15 974	18 163
Solvensmargin	169 %	152 %

Solvenskapitalkravet uten overgangsregler, som best uttrykker selskapets risiko og soliditet, er redusert gjennom 2019 med 2,2 milliarder kroner. Lavere solvenskapitalkrav skyldes i hovedsak god finansavkastning og et godt resultat som har ført til god oppbygging av kundebuffer gjennom året. Det som trekker solvenskapitalkravet i motsatt retning er økt markedsrisiko som kommer av høyere aksje- og eiendomsrisiko. Forbedret metodikk for beregning av solvenskapitalkravet har også hatt en positiv effekt i form av lavere kapitalkrav.

Selskapet har gjennom hele 2019 hatt en solvenskapital som er høyere enn solvenskapitalkravet både med og uten overgangsregler. Ved utløpet av 2019 har selskapet gode marginer til gjeldende solvenskapitalkrav og er godt kapitalisert. Dette innebærer at selskapet også vil innfri solvenskravene på et vesentlig lavere rentenivå enn dagens markedsrenter.

A. Virksomhet og resultater

A.1 VIRKSOMHET

DNB LIVSFORSIKRING – EN INTEGRERT DEL AV DNB

DNB Livsforsikring AS er et aksjeselskap som er 100 prosent direkte eiet av DNB ASA.

DNB konsernet har et komplett tilbud av finansielle tjenester innenfor blant annet lån, sparing, investering, betalingsformidling, rådgivning, eiendomsmegling, forsikring og pensjon både til person og bedriftskunder.

DNB er en av Skandinavias største leverandører av finansielle tjenester og tilbyr et komplett tilbud av finansielle tjenester gjennom mobile løsninger, on-line bank, 24/7 kundeservice sentere, bank kontorer, eiendomsmeglerkontorer og internasjonale kontorer. DNB sin største aksjonær er Den Norske Stat v/Nærings og fiskeridepartementet med 34,3 prosent. De neste største eiere er Sparebankstiftelsen DNB med 8,3 prosent og Folketrygdfondet med 6,0 prosent. Som ansvarlig samfunnsaktør ønsker DNB å bidra til å fremme nyskaping og omstilling i norsk økonomi, øke økonomisk kompetanse og integrere og fremme bærekraftthensyn i virksomheten. DNB sin virksomhet bygger på åpenhet og transparens.

DNB henter kapital hovedsakelig fra tre kilder:

- 1) Aksjonærene
- 2) Norske og utenlandske institusjonelle investorer gjennom langsiktig finansiering og verdipapirer

3) Bedrifter og privatkunder gjennom innskudd, som er en vesentlig del av kundeaktiviteten

DNB Livs virksomhetsstrategi er del av konsernets 4 The Future strategi;

Vi skaper de beste kundeopplevelsene og leverer på finansielle mål.

Fire områder er vesentlig for å lykkes med å skape de beste kundeopplevelsene fremover:

Vi må øke vår innovasjonskraft, vi må bli bedre til å bruke kundeinnsikt, vi skal realisere et kompetanseløft i organisasjonen og vi må integrere samfunnsansvar i våre prosesser.

Fire utviklings områder er prioritert i strategiperioden. Betaling - den ledende transaksjonsbanken for norske bedriftskunder, Effektivisering – automatisering, forenkling og omlegging til lønnsomhet til fordel for kunder og DNB, Kunder – inngangsporten til daglige bankbehov og Plassering – som handler om innskudd og investering og å bli den ledende markedsaktør for Egen pensjonskonto.

DNB Livs forretningsstrategi består i tillegg til 4 The Future strategien av; Kapitalforvaltningsstrategi, Forsikringsrisikostrategi, Risikostrategi og Target prosess.

DNB LIV - VIRKSOMHETEN OG PRODUKTER

DNB Liv har konsesjon til å drive livsforsikringsvirksomhet. Selskapet oppnådde et resultat før skatt i 2019 på 1 842 millioner kroner, en økning på 209 millioner kroner fra året før. Resultat etter skatt var 1 462 millioner kroner. Resultat etter skatt for DNB Liv konsern ble 1 177 millioner kroner. I konsernregnskapet til DNB Liv er det i 2019 en skattekostnad på 680 millioner kroner.

Selskapet hadde en forvaltningskapital på 338,9 milliarder kroner per 31. desember 2019, en økning på 23,8 milliarder fra 2018. Kundemidler til forvaltning innenfor innskuddspensjon og risikoprodukter uten rett til overskuddsdeling økte med 29,9 prosent til 90,2 milliarder kroner. Garanterte pensjonsforpliktelser økte med 1,7 prosent til 215,6 milliarder kroner.

Livsforsikringsprodukter med årlig garanti er den dominerende produktgruppen og utgjorde 67,6 prosent av forpliktelsene. Gruppen omfatter produktene ytelsespensjon i privat sektor, fripoliser og individuelle produkter med rentegaranti

Innskuddspensjon, personalforsikringer, individuelle pensjonsprodukter både med og uten garantier, alle med ulike risikodekninger, tilbys i markedet. Selskapet tilbyr nå også behandlingforsikring gjennom kollektive bedriftsavtaler.

A. Virksomhet og resultater

Produktene distribueres i hovedsak gjennom konsernets salgskanaler som er organisert som en del av DNB Bank ASA. Dette inkluderer fysiske betjeningskonsepter og nettbaserte salgsløsninger.

Ved utgangen av 2019 hadde DNB Liv i underkant av 1,2 millioner personkunder med individuelle og kollektive avtaler. Selskapet hadde omtrent 28 000 avtaler med bedrifter, i hovedsak innskuddspensjonsavtaler.

Innenfor ytelsespensjon i privat sektor hadde DNB Liv en markedsandel på 41,3 prosent inkludert fripoliser. Markedsandelen har vært tilnærmet uendret siste fem

år og reflekterer at markedet for ytelsespensjon er lukket. Innenfor innskuddspensjon er markedsandelen 29,0 prosent, tilsvarende andelen ved utgangen av 2018. I personkundemarkedet er markedsandelen 37,7 prosent, hvorav markedsandelen for produkter med rentegaranti var 59,4 prosent og for investeringsvalg 16,2 prosent. Markedsandelen i personkundemarkedet er noe redusert fra 2018. Dette har sammenheng med at DNB i 2019 har prioritert salg av spare- og pensjonsprodukter uten forsikringsdekninger.

Fordelt på grupper av produkter fremkommer premie og kundemidler slik for 2019 og 2018:

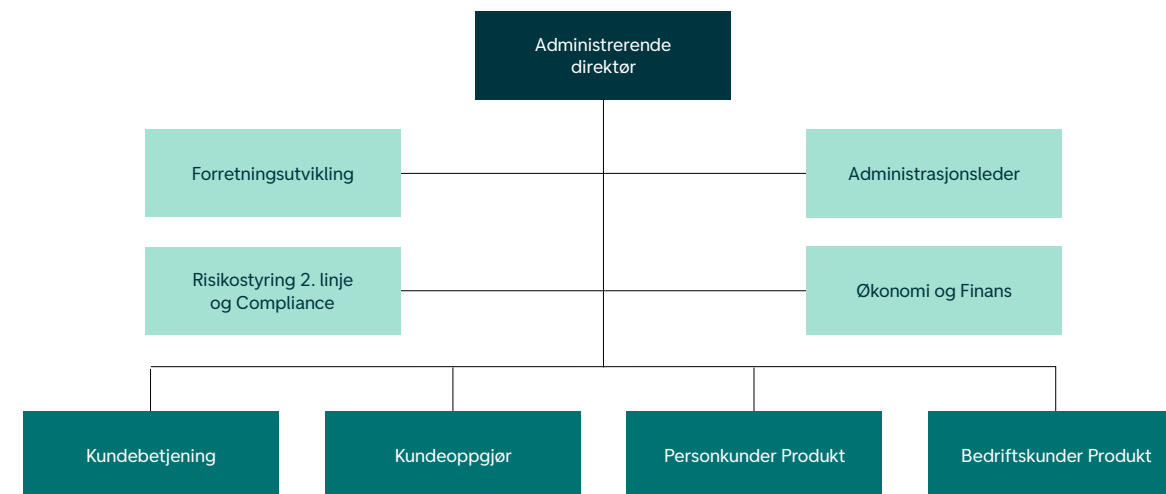
Produktfordelt premie og kundemidler

<i>Millioner kroner</i>	31.12.2019		31.12.2018	
	Premieinntekter	Kundemidler	Premieinntekter	Kundemidler
Ytelsespensjon	1 734	21 039	1 819	22 724
Fripoliser	262	137 459	313	132 386
Innskuddspensjon og risikoprodukter uten rett til overskudd	12 923	90 189	12 198	69 443
Kollektiv foreningspensjon	12	3 188	16	3 298
Individuelle kapitalprodukter	1 330	20 034	1 377	19 981
Individuelle pensjonsprodukter	473	31 416	433	31 491
Gruppeliv	657	884	501	763
Skadeforsikring	521	1 618	364	1 441
Totalt	17 913	305 827	17 021	281 528

DNB LIV - ORGANISERING

Alle ansatte i DNB Liv er en del av forretningsområdet Wealth Management i DNB. Ansatte i DNB Liv ivaretar selskapets virksomhet innenfor kundebetjening, kapitalforvaltning, risikostyring, produktansvar, forretningsstøtte, økonomi og selskapsadministrasjon.

Selskapet er organisert i følgende enheter:

A. Virksomhet og resultater

Kundebetjening

Seksjon Kundebetjening betjener alle personkunder og bedriftskunder fra etablering og frem til oppgjørstidspunktet. Enheten bistår kunder med innskuddspensjon, ytelsespensjon, personalforsikring, personforsikring og andre pensjons- og spareprodukter. God kundebetjening til rett tid, tilgjengelighet og høy forståelse for kundens behov er kjernen av virksomheten og er svært viktig for kundeopplevelsen. Seksjonen består av fire avdelinger; Avdeling Bedriftskunder som betjener bedriftskunder og deres medlemmer med innskuddspensjonsavtaler, ytelsespensjon og/eller personalforsikring, avdeling Personkunder som betjener personkunder med fripoliser, personrisikoprodukter og egen sparing, avdeling Kundestøtte som leverer teknisk støtte til kundeleveranser og avdeling Fagstøtte som følger opp kundeklager og bidrar med faglig og juridisk ekspertise.

Kundeoppgjør

Seksjon Kundeoppgjør har ansvaret for all utbetaling av forsikringsoppgjør eller pensjon til kunder og utgjør selskapets samlede kompetansemiljø innen oppgjør for alle produkter. Riktig oppgjør til rett tid er kjernen av virksomheten og svært viktig for kundeopplevelsen. I tillegg består seksjonen av Avdeling Kvalitet. Avdelingen har ansvar for å forebygge og avdekke svik og bedragerier mot virksomheten, samt fagansvar for personvern- og hvitvaskingslovgivningen. Avdelingen har også ansvaret for selskapets kontinuitetsarbeid.

Personkunder Produkt

Seksjon Personkunder Produkt har produktansvaret for individuelle forsikrings- og forsikringsspareprodukter. Dette innebærer produktansvar for unit linked forsikringer, fripoliser, individuelle rente- og kapitalforsikringer med og uten overskuddsdeling samt individuelle personrisikoprodukter.

Produktansvaret omfatter ansvaret for at produktene som tilbys er i samsvar med gjeldende rammebetingelser. I tillegg har produktenheten lønnsomhetsansvar for produkt-

ene, herunder ansvar for produktvilkår og pristariffer. Seksjonen har også ansvar for produktfaglig forvaltning og fagsystemene som benyttes til forvaltning av produktene.

Bedriftskunder Produkt

Seksjon Bedriftskunder Produkt har produktansvaret for alle produkter i bedriftskundemarkedet som omfatter innskuddspensjon, ytelsespensjon, personalforsikring og helseforsikring.

Produktansvaret innebærer ansvaret for at produktene som tilbys er i samsvar med gjeldende rammebetingelser, samt lønnsomhetsansvar for produktene. I dette ligger også ansvar for produktvilkår og pristariffer. Seksjonen har også ansvar for produktfaglig forvaltning, herunder fagsystemene som benyttes til forvaltning av produktene.

DNB Livs geografiske marked er avgrenset til Norge. Alle produkter på selskapets balanse er regulert gjennom konsesjon gitt av norske myndigheter og regulert av norsk produktlovgivning.

Revisor for DNB Liv er Ernst & Young AS ved statsautorisert revisor Finn Espen Sellæg.

DNB Livs konsesjon til å drive livsforsikringsvirksomhet følges opp av Finanstilsynet. Finanstilsynet har følgende kontaklinformasjon:

Finanstilsynet
Postboks 1187 Sentrum
0107 OSLO

Telefon: 22 93 98 00

A.2 RESULTATER FRA FORSIKRINGSVIRKSOMHET**FORSIKRINGSFORPLIKTELSE**

Selskapets produkter kan inndeles i kollektiv ytelsespensjon, individuelle kontrakter, kontrakter med investeringsvalg og andre kontrakter. En beskrivelse av produktene som inngår etter denne inndelingen fremgår under.

Kollektiv ytelsespensjon

Kollektiv ytelsespensjon er utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Det kan også avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Ytelsespensjon kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon, samboerpensjon og barnpensjon. I tillegg til å innbetale en sparepremie som skal utbetales som pensjon betaler kunden en årlig pris for renterisiko, forsikringsrisiko og administrasjon. Selskapet har mulighet til å endre prisen årlig. Avkastning ut over rentegarantien (renteresultat) tildeles kunden i sin helhet eller avsettes til tilleggsavsetninger. Ved avkastning fra 0 prosent opp til kundens rentegaranti, kan selskapet anvende tilleggsavsetninger for å innfri rentegarantien. Eventuell negativ avkastning kan ikke dekkes av tilleggsavsetninger. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd fra risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Risikoutjevningfondet kan anvendes ved negativt risikoresultat. Underskudd etter bruk av risikoutjevningfondet skal dekkes av selskapet. Administrasjonsresultatet, som er forskjellen mellom selskapets administrasjonsinntekter og kostnader, tilfaller i sin helhet selskapet. For ettårige avtaler med uførepensjon og etterlattepensjoner uten oppsparing, avregnes risikoresultatet direkte mot selskapet resultat.

Fripoliser oppstår når et medlem trer ut av en pensjonsavtale eller pensjonsavtalen opphører. Opptjente pensjonsytelser på utmeldings- eller opphørstidspunktet videreføres i fripoliser. Fripoliser har en egen overskuddsmodell der kunden skal tildeles minimum 80 prosent av avkastning

ut over rentegarantien. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningfondet eller tildeles kundene. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet.

Individuelle kontrakter

Individuelle rente- og pensjonsforsikringer er spareavtaler hvor selskapet skal utbetale månedlige beløp så lenge en person lever, eller til personen når en bestemt alder. Dette omfatter vanligvis alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon.

Individuell kapitalforsikring er kontrakter hvor selskapet ved forsikredes død eller ved oppnådd avtalt alder skal utbetale avtalt beløp. Individuell kapitalforsikring kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

For individuelle kontrakter etablert før 1. januar 2008 deles samlet resultat mellom kunder og selskapet. I grunnlaget for fordeling inngår renteresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat. Kunden skal minimum ha 65 prosent av samlet resultat til fordeling. Kontrakter solgt etter 1. januar 2008 følger tilsvarende regler som innen kollektiv ytelsespensjon.

Kontrakter i investeringsvalgporteføljen

Investeringsvalgporteføljen består av innskuddspensjon og individuelle produkter.

Innskuddspensjon er alderspensjon som inngår i kollektive pensjonsavtaler. Den ansatte bærer den finansielle risikoen og kan velge investeringsprofil. Det kan kjøpes helt eller delvis sikring på innbetalt beløp. Det er alltid tilknyttet en eller flere risikodekninger i pensjonsavtalen. Risikodekninger kan være innskuddsfritak, uførepensjon eller personalforsikringer. Det skal minimum være tilknyttet innskuddsfritak i pensjonsavtalen. Dersom uførhet inntreffer, vil innskuddsfritaket dekke framtidig sparing til innskuddspensjonen. Uførepensjonen kompenserer for

A. Virksomhet og resultater

tapt arbeidsinntekt ved uførhet mens personalforsikringer er engangsutbetalinger ved skade på medlemmets liv og helse. Dersom medlemmet forlater arbeidsforholdet, opphører pensjonsavtalen og oppspart kapital knyttet til innskuddspensjonen videreføres som pensjonskapitalbevis.

Individuelle investeringsvalg er enten kapitalforsikringer eller renteforsikringer der kunden bærer den finansielle risikoen. Kapitalforsikringer utbetales i en engangsbetaling ved kontraktens slutt eller ved dødsfall i kontraktperioden.

Renteforsikringer er et individuelt spareprodukt som utbetales over flere terminer avtalt ved kontraktsinngåelse.

Andre kontrakter

Gruppeliv er dødsrisikoforsikringer som arbeidsgiver eller foreninger tegner for sine arbeidstakere eller medlemmer, eventuelt også for deres ektefeller og barn. Forsikringssum utbetales ved forsikredes død. Gruppeliv kan også omfatte uførekapital.

Personalforsikring er ettårige risikoprodukter som bedrifter knytter til sin pensjonsavtale. Det kan være bedriftsgruppeliv, ulykkesforsikringer, uføredekninger eller behandlingsforsikring. Yrkesskadeforsikringen er lovpålagt for alle bedrifter.

Tabellen under viser selskapets forsikringsforpliktelser fordelt på investeringsvalg og livsforsikringsprodukter med årlig garanti:

Forpliktelser

<i>Millioner kroner</i>	Investeringsvalg uten garanti	Livsforsikringsprodukter med årlig garanti	Totalt
Balanse per 31. desember 2017	75 206	208 705	283 911
Innskudd	8 935	3 229	12 164
Avkastning	(3 632)	5 137	1 505
Mottatte reserver	3 190	312	3 502
Avgitte reserver	(1 799)	(216)	(2 016)
Forsikringsytelser	(3 841)	(12 231)	(16 072)
Øvrige endringer	(817)	(649)	(1 467)
Balanse per 31. desember 2018	77 241	204 286	281 528
Innskudd	9 948	3 384	13 331
Avkastning	14 735	11 868	26 603
Mottatte reserver	2 853	302	3 155
Avgitte reserver	(3 562)	(178)	(3 740)
Forsikringsytelser	(1 457)	(12 299)	(13 756)
Øvrige endringer	(815)	(479)	(1 294)
Balanse per 31. desember 2019	98 943	206 884	305 827

FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisikoen i DNB Liv er i varierende grad delt mellom kunder og selskap. Risikoresultatet oppstår som følge av at resultater knyttet til dødelighet, uførhet og erstatninger avviker fra det som er forutsatt i selskapets beregningsgrunnlag for premier og avsetninger. For skadeforsikringsproduktene (personalforsikring) og for risiko med høyst ett års varighet, uførepensjoner og etterlattepensjoner uten opptjening, er selskapet eksponert for forsikringsrisiko uten at resultat og risiko deles med kundene.

For kollektive pensjonsavtaler og nye individuelle pensjons- og kapitalforsikringsprodukter kan inntil 50 prosent av et positivt risikoresultat avsettes til risikoutjevningfond. Dette fondet kan anvendes dersom det kommer år med negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet kan ikke overstige 150 prosent av selskapets samlede risikopremier i regnskapsåret.

For eksisterende kontrakter overvåkes forsikringsrisikoen kontinuerlig gjennom analyse og oppfølging av risikoresultatene innen hver bransje. Selskapet benytter også reassurans som et instrument for å redusere forsikringsrisikoen. Selskapet har reassuransavtaler som dekker katastrofer og store enkeltrisikoen innen kollektiv og individuell forsikring. Reassuransavtalene innebærer at DNB Liv står ansvarlig for risiko opp til et fastsatt nivå, og reassurandør dekker overskytende risiko opp til en øvre definert grense.

Ved tegning av individuelle avtaler som inneholder risikodekninger gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Individuell helsevurdering gjennomføres også for mindre kollektive ordninger. For salg av kollektive uførepensjoner skjer det en innplassering i risikoklasser etter konkret vurdering av risikoen for den enkelte kunde. Vurderingene kan føre til avslag, unntak i dekningsomfang eller forhøyet premie.

Tabellene på neste side viser risikoresultat siste to år fordelt på produkt:

A. Virksomhet og resultater

Risikoresultat

31.12.2019 Millioner kroner	Risikopremie	Risikokostnad	Risikoresultat
Ytelsespensjon	217	(218)	(1)
Fripoliser	1 993	(1 798)	195
Innskuddspensjon og risikoprodukter uten rett til overskudd	783	(669)	113
Kollektiv foreningspensjon	57	(52)	5
Individuelle kapitalprodukter	262	(145)	117
Individuelle pensjonsprodukter	445	(400)	45
Gruppeliv	552	(605)	(53)
Skadeforsikring	413	(402)	11
Totalt	4 721	(4 288)	433

31.12.2018 Millioner kroner	Risikopremie	Risikokostnad	Risikoresultat
Millioner kroner			
Ytelsespensjon	253	(273)	(20)
Fripoliser	1 858	(1 677)	181
Innskuddspensjon og risikoprodukter uten rett til overskudd	781	(710)	71
Kollektiv foreningspensjon	64	(52)	13
Individuelle kapitalprodukter	262	(146)	115
Individuelle pensjonsprodukter	393	(348)	44
Gruppeliv	423	(510)	(87)
Skadeforsikring	380	(303)	77
Totalt	4 415	(4 019)	395

Positivt risikoresultat på fripoliser skyldes i hovedsak gode resultater knyttet til uførepensjon. Redusert risikopremie for ytelsespensjon skyldes i første rekke at større kunder har avvirket ytelsespensjon i løpet av 2019. Dette er også årsaken

til vekst i risikopremie for fripoliser. I 2019 har selskapet negativt risikoresultat knyttet til gruppeliv. Dette skyldes høye utbetalinger til medlemmer av foreningsgruppeliv.

A.3 RESULTATER FRA
KAPITALFORVALTNINGSAKTIVITETER

Tabellen under viser eksponering og avkastning i kollektiv- og selskapsporteføljen for årene 2018 og 2019. Kollektivporteføljen er midler som forvaltes for kundene. I kollektivporteføljen inngår ikke produkter hvor kunden bærer investeringsrisikoen som innskuddspensjon og individuelle investeringsvalgprodukter. Selskapsporteføljen består i hovedsak av selskapets ansvarlige kapital.

Fra tabellen ser vi at fjoråret ga en bokført finansavkastning i kollektivporteføljen på 3,9 prosent mens den verdijusterte finansavkastning endte på 5,9 prosent. Avkastningen på selskapskapitalen ble 2,7 prosent. Gjennomsnittlig rentegaranti utgjorde 3,0 prosent.

DNB Liv har hatt en konservativ innretning av kollektivporteføljen i 2019 og en vesentlig del av DNB Livs balanse er plassert i aktiva som sikrer god, stabil og forutsigbar avkastning. 34 prosent av porteføljen er investert i hold til

Avkastning og eksponering

Millioner kroner	31.12.2019		31.12.2018	
	Eksponering UB	Avkastning i %	Eksponering UB	Avkastning i %
Kollektivporteføljen				
Aksjer Norge	2 942	20,2	2 640	(5,4)
Aksjer utland	24 123	25,9	22 193	(8,7)
Obligasjoner Norge	22 182	2,6	20 824	1,2
Obligasjoner Utland	6 245	8,6	6 601	(1)
Pengemarked	22 988	1,9	20 842	1,1
Obligasjoner, hold til forfall	71 566	4,3	69 548	4,5
Utlån og fordringer til amortisert kost	29 417	2,9	39 996	2,8
Eiendom	26 462	7,0	20 868	6,9
Annet	661		867	
Totalt	206 585		204 380	
Verdijustert avkastning		5,9		2,5
Bokført avkastning		3,9		3,5
Selskapsporteføljen				
Totalt/ verdijustert avk.	32 841	2,7	32 337	2,3

A. Virksomhet og resultater

forfall-obligasjoner som ga 4,3 prosent avkastning i 2019. Avkastningen på norske og utenlandske obligasjoner var henholdsvis 2,6 prosent og 8,6 prosent. For norske aksjer ble avkastningen 20,2 prosent. Dette var 1,2 prosentpoeng høyere enn referanseindeksen. For utenlandske aksjer ble avkastningen 25,9 prosent målt i lokal valuta, som er 0,3 prosentpoeng høyere enn referanseindeksen. Penge-marked som utgjør 11,1 prosent ga en avkastning på 1,9 prosent som er 0,7 prosentpoeng bedre enn referanseindeksen. Utlån og fordringer som utgjør 14,3 prosent ga en avkastning på 2,9 prosent. DNB Liv sine eiendommer

som utgjør 12,8 prosent av kollektivporteføljen ga en avkastning på 7 prosent.

DNB Livs selskapsportefølje er konservativt innrettet med en pengemarkedsandel på 73,2 prosent.

Innskuddspensjon er organisert i ulike risikograderte spareprofiler; DNB Pensjonsprofil 30, DNB Pensjonsprofil 50, DNB Pensjonsprofil 80 og DNB Pensjonsprofil 100. Avkastningen i de ovennevnte profilene var henholdsvis; 12,8 prosent, 17,9 prosent, 25,6 prosent og 30,5 prosent.

For 2019 var forvaltningskostnadene på 271 millioner kroner, tilsvarende 0,1 prosent av kollektivporteføljen. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen og selskapsporteføljen var henholdsvis; 11,9 milliarder kroner og 0,9 milliard. For mer detaljer knyttet til inntekter vises det til note 7 i årsregnskapet for DNB Liv.

Tabellen under viser sammensetningen av eiendelene i underporteføljer i kollektiv- og selskapsporteføljen ved utløpet av 2019.

Sammensetningen av eiendelene i kunderportefølje i kollektiv- og selskapsporteføljen

31.12.2019 Millioner kroner	Aksjer Norge	Aksjer Utland	Obligasjoner Norge	Obligasjoner Utland	Penge- marked	HTF	Utlån	Eiendom	Annet	Totalt
Kollektivporteføljen	2 942	24 123	22 182	6 245	22 988	71 566	29 417	26 462	661	206 585
Ytelsespensjon	336	2 575	2 343	532	3 537	6 336	3 292	2 360	79	21 390
Garanterte individuelle produkter	358	2 196	1 624	532	775	3 691	1 625	1 863	19	12 682
Fripoliser lav garanti	497	4 086	3 784	859	2 875	12 866	5 170	4 288	128	34 554
Fripoliser høy garanti	647	6 309	6 689	1 519	6 227	22 742	9 139	7 579	226	61 077
Fripoliser overskuddsdeling	565	4 796	4 574	1 039	3 654	15 551	6 249	5 183	155	41 764
Risikoprodukter knyttet til investeringsvalg	17	271	279	102	1 287	857	353	217	2	3 384
Skadeprodukter	20	193	77	27	992	588	238	64	1	2 200
Personprodukt etablert før 2008	502	3 698	2 812	1 635	3 641	8 936	3 351	4 909	51	29 535
Selskapsporteføljen	407	(0,0)	(0,0)	(0,0)	24 025	3 990	2 413	630	1 375	32 841
Totalt (kollektiv + selskap)	3 349	24 123	22 182	6 245	47 013	75 556	31 830	27 092	2 036	239 426

A.4 RESULTATER FRA ANDRE AKTIVITETER

Selskapet har ingen andre vesentlige aktiviteter enn de som er beskrevet over.

A.5 ANNEN RELEVANT INFORMASJON

Høsten 2018 besluttet DNB og Sparebank1 Gruppen å etablere et felles skadeforsikringsselskap. DNB Liv sine ettårige personrisikoprodukter overføres som følge av dette til Fremtind Livsforsikring AS. Godkjenning fra Finanstilsynet foreligger og overførselen er gjennomført gjennom en fisjon per 1. januar 2020. DNB Livsforsikring skal gjennom en tjenesteavtale utføre all drift og kunde-betjening for disse produkter i en periode på 18 måneder for Fremtind Livsforsikring AS. Personrisikoprodukter som tilbys i bedriftskundesegmentet overføres ikke og skal fortsatt tilbys av DNB Liv. Størrelsen på egenkapitalen i DNB Liv er i liten grad påvirket av fisjonen.

Selskapet har ingen annen vesentlige informasjon om selskapets virksomhet.

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

B.1 GENERELL INFORMASJON OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Virksomhetsstyring i DNB Liv gir rammer for virksomhetsutøvelsen og skal bidra til at selskapets strategi kan gjennomføres og at de forretningsmessige målene nås. Virksomhetsstyringen er et samspill mellom prosesser og strukturer som benyttes for styring og kontroll. Disse stiller krav til adferd for styre, ledelse og medarbeidere. Alle skal alle handle i tråd med disse kravene.

Risikostyring er et viktig element i virksomhetsstyringen.

DNB Liv har etablert et system for risikostyring og intern kontroll i tråd med konsernets prinsipper og de myndighetskrav som gjelder.

Evnen til å identifisere og håndtere risiko er kjernen i finansvirksomhet og en forutsetning for å skape verdier i DNB Liv over tid. Styring av risiko og kapital er viktig og skal bidra til at kundenes pensjonsmidler både er sikret på en god måte og slik at pensjoner og erstatninger kan utbetales til forsikringstakerne i henhold til inngåtte kontrakter.

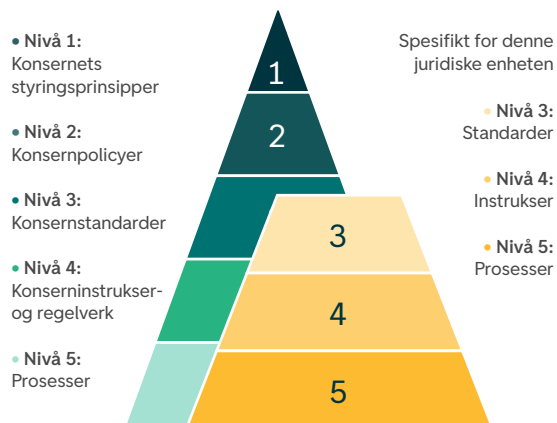
Risikostyringen i DNB Liv har som hovedmål å optimalisere forholdet mellom risiko og inntjening i et langsiktig perspektiv.

Gjennom god risikostyring skal DNB Liv til enhver tid være i stand til å identifisere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som er relevant for DNB Livs måloppnåelse.

Mål og rammer settes gjennom å uttrykke selskapets risikoappetitt. Denne reflekteres i andre deler av risikostyringen, herunder ved fastsettelse av fullmakter og forretningsrammer. Risiko inkluderes i også selskapets styrings- og belønningssystemer i form av risikoindikatorer som avledes fra rammene i risikoappetitt og andre overordnede rammer eller strategier.

Virksomhetsstyringen i konsernet er dokumentert i et hierarki på 5 nivåer som er konsernfelles. I tillegg har styret i DNB Liv også vedtatt egne styrende dokumenter som er tilpasset de krav som følger av EUs Solvens II regelverk.

Hierarkiet i virksomhetsstyringen

Styrende prinsipper utgjør det øverste styringsnivået. Disse prinsippene gir overordnede rammer for all styring av virksomheten. De kan være definert av lovkrav eller omfatte områder som er av særskilt betydning. På dette nivå finnes instruksjoner for styre og ledelse, samt selskapets vedtekter. Videre inneholder nivå 1 prinsipper for samfunnsansvar, styringsmodell og ansvarsforhold, prinsipper for etikk, beskrivelse av vårt oppdrag og våre verdier, samt prinsipper for risikoappetitt. Prinsippene definerer ønsket kultur, atferd og ansvarsfordeling på overordnet nivå.

Det neste nivået i virksomhetsstyringen er policyer. Policyene angir prinsipper for utøvelse av forretningsvirksomheten. Innenfor risikostyring er det etablert to policyer, policy for risikostyring og policy for compliance. Policy for risikostyring angir prinsipper knyttet til risikostyring og er utdypet i flere standarder som er neste nivå i hierarkiet. Policy for compliance definerer prinsipper knyttet til etterlevelse av gjeldende regelverk.

Det er etablert standarder for blant annet kapitalisering, markedsrisiko, operasjonell risiko og prosesser ved godkjenning av nye produkter og tjenester og etablering av nye virksomhetsområder. I tillegg er det etablert standarder for godkjenning og validering av risikomodeller.

Det laveste nivået i hierarkiet av styrende dokumenter er instruksjoner og regelverk. På dette nivå finnes en rekke styrende dokumenter etablert for DNB Liv, herunder de styrende dokumenter som kreves i henhold til Solvens II – regelverket.

Styring og måling

DNB Livs risikoappetitt fastsettes av styret, gjennomgås og fornyes minst en gang i året. Mål og grenseverdier som er satt, reflekteres i andre deler av risikostyringen, herunder fastsettelse av fullmakter og forretningsrammer. Styret bruker rammeverket til å fastsette den langsiktige risikoprofilen til DNB Liv. Rammeverket er dermed et viktig virkemiddel for å bidra til og operasjonalisere en helhetlig risikostyring. Risiko inkluderes i selskapets styrings- og belønningssystemer i form av risikoindikatorer avledet fra risikoappetitt rammeverket og andre overordnede rammer eller strategier. Rammeverket for risikoappetitt er nærmere beskrevet senere i kapitlet.

Selskapets egenvurdering av risiko og solvens (ORSA) er integrert i styringsprosessene gjennom året. ORSA er nærmere beskrevet i et eget kapittel.

Det foreligger fullmakter for bevilgninger, posisjons- og handlerammer på alle vesentlige finansielle områder. Fullmakter og overordnede rammer besluttes av styret og delegeres i organisasjonen. Enhver videre delegering skal godkjennes og følges opp av nærmeste overordnede leder. Alle fullmakter i DNB Liv er personlige. Tildeling av fullmakter skjer ut fra forretningsmessig behov, vurdering av fullmektigens kompetanse og erfaring. Ved tildeling blir det opplyst om rammebetingelser og begrensninger i fullmakten. Alle fullmakter som er gitt i DNB Liv dokumenteres og følges opp.

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

Prinsipper for godtgjørelse

Ansatte i DNB Liv er underlagt DNBs regelverk for godtgjørelser regulert gjennom egen standard for belønning. Standarden skal sikre at bestemmelsene i finansforetaksloven med forskrifter etterleves.

Standarden omfatter total belønning (fastlønn, kort- og langsiktige insentiver) samt ansattegoder (pensjon, personalforsikring og øvrige ansattegoder).

Belønning i DNB skal understøtte konsernets strategi og skal gis på bakgrunn av en helhetlig vurdering av konsernets resultater knyttet til finansielle og ikke-finansielle mål, samt enhetens og den enkelte ansattes bidrag til disse resultatene. Total belønning skal ikke påføre konsernet uønsket risiko. Den totale belønningen skal være konkurransedyktig, men ikke markedsledende, samtidig som den er kostnadseffektiv for konsernet. Målet er å tiltrekke og beholde medarbeidere med nødvendig kompetanse. Kriteriene for belønning skal være kjente og forutsigbare.

Total belønning fastsettes ut fra lokale markedsforhold og skal bestå av fastlønn, eventuelle tillegg knyttet til stilling, en variabel del der det er hensiktsmessig samt andre ansattegoder.

Belønning kan ikke være aksjebasert eller relatert til DNBs aksjekurs, med mindre det følger av beslutning i kompensasjonsutvalget.

Variabel belønning skal fremme langsiktig lønnsomhet og fastsettes ut fra en helhetlig vurdering av finansielle og ikke-finansielle mål. Ved vurdering av resultater skal det tas hensyn til risiko for foretaket og kostnader knyttet til behov for kapital og likviditet. Variabel belønning skal ikke stimulere til overdreven risikotaging, bidra til å svekke konsernets kapitaldekning og langsiktige lønnsomhet eller motvirke samfunnsansvarlig forretningsdrift og etiske retningslinjer. På individnivå er det et bærende prinsipp at all belønning skal baseres på helhetlige vurderinger

av medarbeiderens bidrag til oppnåelsen av konsernets, enhetens og den enkeltes mål.

Ansattegoder, herunder pensjons- og personalforsikringsordninger skal være konkurransedyktige, men ikke markedsledende, og tilpasset lokale markedsforhold.

Det er fastsatt et øvre tak for utbetaling av variabel godtgjørelse (bonus) på inntil 50 prosent av fastlønn for ledende ansatte. Godtgjørelse til administrerende direktør i DNB Liv fastsettes av styret i selskapet. Godtgjørelse til ledende ansatte i selskapet fastsettes av administrerende direktør etter godkjenning av administrerende direktørs nærmeste overordnede.

Særskilt om ledende ansatte, identifiserte risikotagere og selvstendige kontrollfunksjoner

DNB har utarbeidet og innført en særskilt instruks for identifiserte risikotagere, selvstendige kontrollfunksjoner og ledende ansatte, betegnet som risikotagere. Den særskilte instruks utfyller den generelle konsernstandard for belønning og er utformet i tråd med bestemmelser i finansforetaksforskriften med tilhørende rundskriv fra Finanstilsynet. I henhold til gjeldende krav har DNB Liv gjennomført en kartlegging av hele organisasjonen for å identifisere risikotagere ut fra kriteriene som følger av regelverket.

For ledende ansatte og risikotagere gjelder følgende hovedprinsipper for variabel godtgjørelse:

- Grunnlaget for variabel godtgjørelse er to år
- Av den variable godtgjørelse til ledende ansatte og risikotagere investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse i aksjer i DNB ASA med en bindingstid på ett år for en tredjedel, to år for en tredjedel og tre år for en tredjedel.

Pensjoner mv.

Pensjonsordning og eventuell avtale om etterlønn og lignende skal sees i sammenheng med øvrig godtgjørelse

og skal gi konkurransedyktige betingelser. Pensjonsordning og sluttvederlag skal ikke i sine ulike komponenter eller i sum være egnet til å skade selskapets omdømme.

Alle ansatte i Norge er med i den innskuddsbaserte tjenstepensjonsordningen etter lov om innskuddspensjon. DNB Liv hadde frem til 31. desember 2016 for mange av de ledende ansatte avtaler om ytelsesbasert pensjon som sikret rettigheter utover den generelle tjenstepensjonsordningen. Fra 1. januar 2017 ble disse ytelsesbaserte rettighetene erstattet med avtaler om innskuddsbasert driftspensjonsordning utformet etter de samme beregningsforutsetninger og prinsipper som ble lagt til grunn ved omdanningen av konsernets ytelsesbaserte tjenstepensjonsordning etter lov om foretakspensjon i 2016.

Ved omleggingen ble de pensjonsberettigede sikret en rettighet som på endringstidspunktet var beregnet å tilsvare forsikringsteknisk verdi av den tidligere ytelsesbaserte avtalen. Fremtidig opptjening av kapitalrettigheter består nå av årlig innskudd og avkastning på opptjent rettighet. Årlig innskudd er individuelt beregnet slik at den innskuddsbaserte driftspensjonsordningen skal gi samme verdi som den tidligere ytelsesbaserte avtalen ville gitt ved avtalt pensjonsalder basert på beregningsforutsetningene.

Øvrige forhold

Etterlønsordninger skal som hovedregel ikke gis. Selskapet er imidlertid bundet av tidligere inngåtte avtaler. Det var ikke etablert tegningsrettprogram for ansatte i DNB Liv ved utgangen av 2019.

Godtgjørelse til ledende ansatte, risikotagere og ledere med kontrollansvar fremkommer av note 37 i DNB Livs årsrapport for 2019. Ledere og medarbeidere i selskapets avdeling for Risikostyring, også omfattende Aktuar og Compliance, er ikke omfattet av ordningen for variabel godtgjørelse. Styrets medlemmer, med unntak av ansattrepresentanter, opptjener ikke rettigheter i selskapet utover styrehonorar. Ansattrepresentanter i styret mottar styrehonorar på lik linje

med øvrige styremedlemmer. Lønn og pensjonsrettigheter til ansattrepresentanter følger av ansettelsesforholdet og ikke styrevervet. Opptjent styrehonorar for 2019 fremkommer av note 37 i årsrapport for 2019.

Det har ikke vært vesentlige endringer i prinsippene for godtgjørelser i 2019.

B.2 KRAV TIL EGNETHET

Selskapets ledelse skal samlet sett ha en kompetanse som sikrer at selskapet drives slik at både kunder, ansatte og eierens interesser ivaretas på en god måte. Dette innebærer at selskapets ledelse og medarbeidere i nøkkelfunksjoner skal ha god fagkompetanse som spesielt dekker fagfeltene livsforsikring, finans og informasjonsteknologi. Til enkelte lederstillinger er det stilt spesielle krav både til utdanning og erfaring, noe som følges opp gjennom krav i stillingsinstrukser og egnethetsvurderinger.

Selskapet har etablert egne rutiner som sikrer at selskapets ledelse, nøkkelpersoner og ledere med kontrollansvar egnethetsvurderes. Rutinene omfatter følgende:

- Beskrivelse av hvilke posisjoner i foretaket som er omfattet av egnethetskravene
- Det foretas en vurdering av de personene som innehar disse posisjonene
- Hvem som har ansvaret for å foreta vurderingene
- Hvilken informasjon som skal innhentes
- Krav til dokumentasjon av vurderingene og oppbevaring slik at disse i ettertid kan ettergås

Selskapet følger også Finanstilsynets retningslinjer for egnethetsvurderinger. I henhold til selskapets rutiner skal følgende funksjoner egnethet vurderes:

- Styremedlemmer
- Administrerende direktør
- Selskapets ledergruppe (Finansdirektør, seksjonsledere for Kundebetjening Kundeoppgjør, Personkunder produkt og Bedriftskunder produkt)

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

- Leder for seksjon for Risikostyring (Chief Risk Officer)
- Leder for aktuarfunksjonen
- Selskapets complianceansvarlig (Local Head of Compliance)

B.3 SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING, HERUNDER EGENVURDERING AV RISIKO OG SOLVENS

DNB Livs risikostyring er bygget på en modell med tre forsvarslinjer. Styrende organer og forsvarslinjer er illustrert i figuren til høyre.

Styret i DNB Liv har eget risikoutvalg. Styrets revisjonsutvalg er et felles organ for alle selskaper i konsernet.

Risikostyring og internkontroll ivaretas av tre forsvarslinjer:

- Førstelinjeforsvar er den operative ledelsens styring og internkontroll, herunder prosesser og aktiviteter for å nå fastsatte mål knyttet til effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering og etterlevelse av lover og regler. Den operative ledelsen er ansvarlig for all risiko knyttet til enhetens aktiviteter og prosesser.
- Andrelinjeforsvar er en uavhengig funksjon som overvåker og følger opp den operative ledelsens styring og internkontroll. Andrelinjeforsvaret har ansvar for å sette premisser for risikostyring, for koordinering på tvers av organisasjonen og for risikorapportering. Aktuarfunksjonen påser at selskapets forsikringstekniske avsetninger både i forhold til Solvens II, regnskap og forsikringslovgivningen er tilstrekkelig. Compliancefunksjonen overvåker at virksomheten er drevet i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og internt regelverk.
- Tredjelinjeforsvar er Konsernrevisjonen, som gjennomgår og vurderer ledelsens samlede styring og internkontroll. Konsernrevisjonen er uavhengig av administrasjonen og rapporterer til styret i DNB Liv og DNB ASA.

Styret

Styret i DNB Liv er selskapets øverste ansvarlige organ for forretningsdriften og skal påse at virksomheten, finansiell rapportering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret fastsetter DNB Livs risikoappetitt. Rammeverket for risikoappetitt skal gi en helhetlig og balansert oversikt over risikoen selskapet er villig til å akseptere for å realisere selskapets mål. Risikoappetitt setter ytre rammer for arbeidet med strategi og finansiell planlegging. Måling

mot risikoappetitt skal gi en overordnet oppsummering av risikosituasjonen i DNB Liv.

Styret bruker rammeverket til å fastsette den langsiktige risikoprofilen til DNB Liv. Rammeverket er dermed et viktig virkemiddel for å bidra til helhetlig risikostyring og operasjonisering av denne.

Styret i DNB Liv har ansvar for å påse at selskapet har en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen og omfanget av virksomheten samt at kapitalkrav, som følger av lover

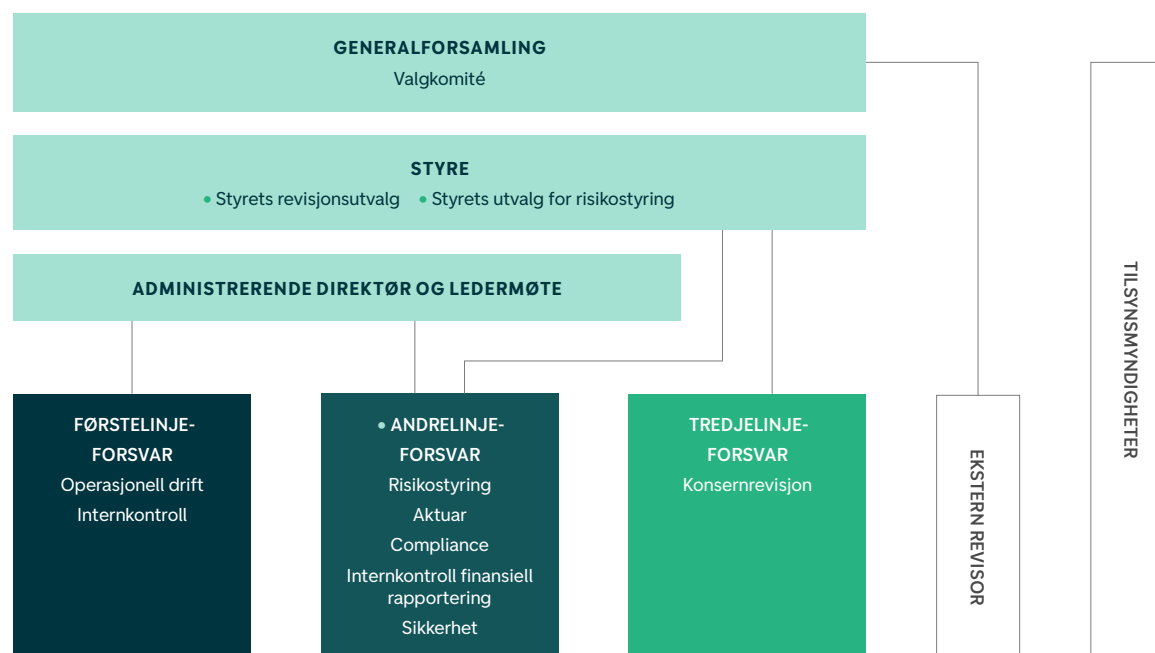
og forskrifter, blir overholdt. Styret foretar en løpende vurdering av konsernets kapitalstatus, se nærmere omtale i eget kapittel om ORSA.

Hvert år gjennomgår styret i DNB Liv administrasjonens rapport om status på risikostyring og kontroll, samt en vurdering av de viktigste risikoområdene definert i konsernet. Gjennomgangen dokumenterer kvaliteten på arbeidet med internkontroll og risikostyring, og skal avdekke eventuelle svakheter og forbedringsbehov.

Styret i DNB Liv har et eget risikoutvalg bestående av styremedlemmer som ikke er ansatt i DNB-konsernet. Utvalget skal overvåke systemene for internkontroll, risikostyring og internrevisjon og etterse at disse fungerer effektivt. Utvalget skal videre vurdere endringer i systemer og rutiner som fremlegges styret for godkjenning. I tillegg gir utvalget råd til styret angående risikoprofil, herunder nåværende og fremtidig risikoappetitt og strategi. Utvalget forbereder styrets oppfølging av risikostyringen og gjennomgår og vurderer administrasjonens risikorapportering. I gjennomgangen av risikorapporteringen fokuseres det særskilt på selskapets risiko og kapitalstatus, vesentlige endringer i modellen for beregning av solvensmargin, og oppfølging av risikorammer og strategier. Utvalget består av to medlemmer valgt av styret. Medlemmene velges for to år av gangen.

Administrerende direktør og selskapets ledelse

Administrerende direktør har ansvar for å iverksette risikostyring som bidrar til å oppfylle de målene styret i DNB Liv setter for virksomheten, herunder effektive styringssystemer og internkontroll. Selskapets ledergruppe er administrerende direktørs kollegium for overordnet ledelse. Alle vesentlige beslutninger som gjelder risiko- og kapitalstyring vil normalt fattes i samråd med ledergruppen. I ledergruppen deltar seksjonslederne inkludert Chief Risk Officer og Chief Financial Officer.

• Rådgivende organ • Overvåkende funksjon

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

Risikostyringsfunksjonen i DNB Liv

Uavhengighet er en forutsetning for andrelinjeforsvaret, og innebærer at kontrollerende funksjoner og oppgaver holdes adskilt fra førstelinjen. Rapportering, kontroll og rådgivning skal være primær oppgaver for de som har andrelinjeansvar i DNB Liv.

Seksjon Risikostyring 2.linje og compliance har ansvar for å følge opp alle produkter som DNB Liv har konsesjonsansvaret for. Seksjonen ledes av Chief Risk Officer som rapporterer til administrerende direktør.

Ansvarlig for operasjonell risiko har ansvar for registrering og oppfølging av hendelser knyttet til operasjonell risiko og at det blir etablert risikoreducerende tiltak.

Ansvarlig for compliance skal påse at førstelinjen har tilfredsstillende styring og kontroll av compliancerisiko. Complianceansvarlig er også ansvarlig for tilstrekkelig råd og veiledning, overvåking og kompetanseutvikling av førstelinjen med tilhørende rapportering av status i forhold til compliance.

Selskapets aktuarfunksjon er en del av risikostyringsenheten. Aktuarfunksjonens ansvar og oppgaver er beskrevet i kapittel B. 6 Aktuarfunksjonen.

Risikostyringskomite

DNB Liv har etablert en risikostyringskomite som hovedsakelig består av selskapets produktansvarlige og representanter fra finansavdelingen og risikostyring. Komiteen gir innspill og råd til Chief Risk Officer i saker som har vesentlig innvirkning på selskapets risiko og kapitalisering.

Asset and Liability Committee (ALCO)

DNB Liv er representert i konsernets ALCO som er et rådgivende organ for konserndirektørene for finans og risikostyring. ALCO ledes av konsernets Chief Financial Officer. ALCO behandler saker knyttet til styring av markeds- og finansieringsrisiko, risikomodellering, kapitalstruktur og avkastningsmål.

Revisjonsutvalg

DNB Liv har et felles revisjonsutvalg med konsernet som vurderer kvaliteten på konsernrevisjonens og ekstern revisors arbeid. Utvalget skal påse at selskapet har en uavhengig og effektiv ekstern og intern revisjon, samt en tilfredsstillende regnskapsrapportering i samsvar med lover og forskrifter. Revisjonsutvalget vurderer og innstiller på valg av ekstern revisor og dennes godtgjørelse. Utvalget fører også tilsyn med regnskapsavleggelsesprosessen, har løpende kontakt med ekstern og intern revisor om revisjonen av årsregnskapet, og etterser den lovpliktige revisjonen av årsregnskapet og det konsoliderte regnskapet. Utvalget forbereder styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen og gjennomgår og vurderer selskapets regnskapsrapporteringer. Utvalget består av fire styremedlemmer, hvor minst ett av medlemmene skal være uavhengig av virksomheten og ha kvalifikasjoner innen regnskap og/eller revisjon.

Kompensasjonsutvalg

DNB Liv har også felles Kompensasjonsutvalg med konsernet. Utvalget innstiller på styrets retningslinjer for kompensasjon til ledende ansatte i henhold til allmennaksjelovens paragraf 6-16a. Utvalget forbereder og anbefaler forslag til styret om kompensasjon til administrerende direktør, og er samtidig rådgiver for administrerende direktør vedrørende kompensasjon og andre vesentlige personalrelaterte forhold for selskapets ledelse og eventuelt andre som rapporterer til administrerende direktør. Kompensasjonsutvalget har et særskilt ansvar for å vurdere å påse at godtgjørelsessystemet i selskapet er i samsvar med styringen av selskapet, herunder risikoappetitt.

Risikorapportering, oppfølging og etterprøving

Selskapets risikosituasjon, herunder status på alle risikomålene som er fastsatt i risikoappetitrammeverket, rapporteres minst månedlig til ledelsen og minst kvartalsvis til styret.

Seksjon Risikostyring 2.linje og compliance har det overordnede ansvaret for risikorapportering i selskapet. Dette gjelder både den interne risikooppfølgingen og risikorap-

portering til markedet og myndighetene.

Alle nivåer i organisasjonen skal ha tilgang til relevant og nødvendig risikoinformasjon. Oppfølging av mål, rammer og strategier inngår i den interne risikorapporteringen.

Alle ansatte i DNB Liv har et ansvar for å rapportere og håndtere vesentlige hendelser eller avvik. Alvorlige operasjonelle hendelser og compliancebrudd skal registreres i en taps- og hendelsesdatabase. Status rapporteres til ledelsen og styret gjennom risikoappetitt rammeverket. Det skal etableres tiltak for alle alvorlige hendelser og compliancebrudd.

Minst årlig skal det gjennomføres en gjennomgang og rapportering av status på styring og kontroll av operasjonell risiko. Rapporteringen inneholder en egenevaluering som er basert på Finanstillsynets modul for operasjonell risiko. Samtidig utarbeides tiltak for å redusere risikonivået. Basert på risikovurderinger, utarbeides en rapport til styret. Styret beslutter tiltak for å redusere de viktigste risikoene i selskapet.

Validering er en sentral del i kvalitetssikringen av forsikringstekniske avsetninger under Solvens II. Ansvaret for løpende vurdering av forutsetninger for beregninger av forsikringstekniske avsetninger ligger i første linje. Den tekniske kjøringen av beregningene gjennomføres i samarbeid mellom produktenhetene og ressurser med modellteknisk kompetanse fra andre linje. Den uavhengige valideringen gjennomføres av andre linje etter at beregning av de forsikringstekniske avsetningene er gjennomført og resultatene foreligger, og avsluttes når endelig valideringsrapport er utarbeidet. Eventuelle identifiserte avvik, inklusiv oppfølging av avvik fra tidligere valideringer, følges opp gjennom DNB Liv sine interne endringsrutiner.

Konsernrevisjonen skal, som tredje forsvarslinje, bistå styret i å påse at det er kvalitet i alle vesentlige elementer i konsernets risikostyring. Uavhengig og effektiv revisjon skal bidra til hensiktsmessig risikostyring, internkontroll

og virksomhetsstyring, samt pålitelighet i den finansielle rapporteringen. Konsernrevisjonen har sin instruks fra styret i DNB Liv, som også godkjenner revisjonens årlige planer og budsjetter. Konsernrevisjonen skal påse at det er etablert og gjennomføres tilstrekkelig effektiv risikostyring og internkontroll. Konsernrevisjonen skal i tillegg vurdere om risikoidentifisering og etablerte styringsprosesser samt kontrolltiltak effektivt bidrar til å styrke konsernets evne til måloppnåelse.

Risikoappetitt

DNB Liv følger prinsippene og tilhørende retningslinjer som gjelder for hele DNB-konsernets virksomhet. Rammeverket for risikoappetitt er en del av den strategiske styringen av selskapet og består av grunnprinsipper og overordnede rammer for risikostyring. Styret bruker rammeverket til å fastsette den langsiktige risikoprofilen til DNB Liv ved å optimalisere forholdet mellom inntjening og risiko. Risikoappetitt skal gi en helhetlig og balansert oversikt over risikoen selskapet er villig til å akseptere for å realisere sine målsettinger. Dette er en forutsetning for resultatoppnåelse over tid. God risikostyring innebærer effektiv identifisering, håndtering, overvåking og rapportering av relevant risiko i DNB.

Rammeverket er dermed et viktig virkemiddel for å bidra til helhetlig risikostyring og operasjonalisering av denne. Risikoappetitt rammeverket vurderes minst en gang i året.

Selskapets risikoappetitt inneholder et sett av eksplisitte utsagn for ulike risikotyper og målparametere som regnes for å være særlig vesentlige for DNB Liv. Hvert utsagn angir rammer og/eller vurderingsprinsipper som definerer grensene for akseptabelt risikonivå. Rammene skal fungere som referansepunkter som selskapets strategiske og finansielle planer skal vurderes opp mot. Fornyelsen av risikoappetitt skal foregå i forbindelse med selskapets behandling av risikostrategi.

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

Styringsprinsipper for risikoappetitt

Som en del av rammeverket for risikoappetitt er det utarbeidet fire styringsprinsipper som beskriver rutiner og ansvar for hele DNB-konsernet.

- **Eierskap:** Rammeverket for risikoappetitt eies av styret. Alle endringer i rammeverket og styringsprinsippene må godkjennes av styret.
- **Ansvar:** Hvert enkelt risikoappetittsagn har en personlig eier som er ansvarlig for oppfølging og utarbeidelse av eventuelle handlingsplaner dersom risikonivåene overstiges. Eieren har også ansvaret for å vurdere om målingen fanger opp risikoutviklingen godt nok.
- **Årlig gjennomgang:** Rammeverket for risikoappetitt skal vurderes minst én gang i året og finne sted uavhengig av den strategiske og finansielle planleggingsprosessen.
- **Rapportering:** Ledelsen mottar en månedlig rapportering av risikonivå i selskapet i form av en «trafikk-lysvurdering». Styret mottar en statusrapport med kommentarer og analyser hvert kvartal.

Alle utsagn i risikoappetitt skal implementeres videre ut i organisasjonen, gjerne gjennom mer presise risikotoleranser for hver enkelt risiko. Operasjonalisering gjennom styringssystemet, herunder kobling mot individuell belønning, er et viktig element for å gjøre risikoappetitt effektiv som styringsverktøy.

Måling mot risikoappetitt skal gi en overordnet oppsummering av risikosituasjonen i DNB Liv. I rammeverket for risikoappetitt inngår 16 ulike risikomål, på tvers av risikotyper og forretningsområder.

Det er etablert risikoindikatorer på lavere organisatoriske nivå som bygger opp under rammene i risikoappetitt. Risikoindikatorer kan være uttrykt som rammer for kvantifiserbar risiko, eller kvalitative vurderinger av risikonivå. Risikoindikatorerne trenger ikke være uttrykt gjennom de samme målene som brukes på selskapsnivå, men de må kunne knyttes til de samme risikotypene og måle den samme utviklingen. Oppfølging av risikoindikatorerne er tilpasset de enkelte forretningsområdene og skal sikre at risikoen holdes innenfor det fastsatte nivået i risikoappetittrammeverket.

Måling og oppfølging

Gjennom løpende oppfølging av risikoappetitt sikres det at de risikoene som er identifisert som de mest sentrale på overordnet nivå, også er gjenstand for oppfølging og diskusjon i operative deler av organisasjonen.

Alle avvik fra fastsatt risikoappetitt blir fulgt opp. Månedlig rapportering gir ledelsen mulighet til å implementere tiltak slik at en negativ utvikling kan bli snudd før det definerte nivået for risikoappetitt er brutt. Gult lys i risikoappetitt utløser en formell prosess med klart definerte ansvarsområder. Selskapets ledelse beslutter hvorvidt tiltak skal gjennomføres. Et rødt lys i risikoappetitt betyr at en av rammene er brutt. Dette skal rapporteres til styret i det første påfølgende styremøte. Det skal samtidig fremlegges en handlingsplan for å redusere risikoen.

Gjenopprettingsplan

DNB Liv har etablert en gjenopprettingsplan. Planen utarbeides som en integrert del av selskapets risiko- og kapitalstyringsrammeverk, og inntreffer ved brudd på forhåndsdefinerte indikatorer. Brudd på indikatorerne utløser en grundig vurdering av situasjonen og om tiltak skal gjennomføres. Dersom selskapets gjenopprettelse ikke lykkes vil en avviklingsfase inntre. Planen skal sikre at

selskapet kan gjenopprettes fra en svært alvorlig stress-situasjon, uten involvering eller støtte fra myndigheter. Gjenopprettelsesplanen oppdateres årlig. Indikatorene følges opp månedlig av ledelsen og styret.

Egenvurdering av risiko og solvens (ORSA)

ORSA er en kontinuerlig prosess i selskapet som går gjennom året.

Årlig utarbeides en ORSA rapport som er selskapets og styrets egenvurdering av risiko og kapitalstatus. Rapporten sendes til Finanstilsynet.

Egenvurderingen viser DNB Livs syn på risiko, dens utvikling samt modeller for måling av risiko, risikostyring og muligheter for å redusere risiko. Selskapets egenvurderinger bygger på resultater fra standardmodellen i Solvens II. Egenvurderingene bygger på 99,5 prosent konfidensnivå innenfor ett år.

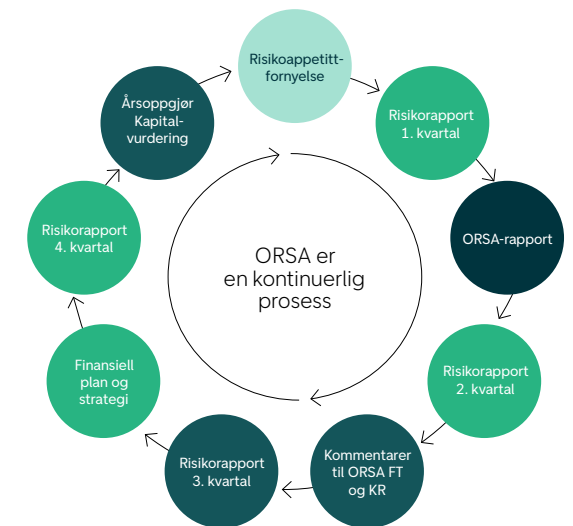
Egenvurderingen er knyttet opp til selskapets forretningsplaner og gir en strategi for å opprettholde et akseptabelt kapitalnivå. Metodikken for egenvurdering utvikles løpende og er systematisert rundt risikomodulene i Solvens II for standardmetoden.

Overvåking og håndteringen av risiko er en integrert del av den finansielle rapporteringen og risikostyringen. ORSA er integrert i DNB Livs forretningsplaner, interne rammeverk og interne kontrollsystem. Risiko og kapitalkrav vurderes løpende gjennom året og disse vurderingene gir grunnlag for selskapets strategi og finansielle planer.

Viktige elementer i ORSA prosessen er den årlige oppdateringen av risikostrategi og rammeverket, forretningsstrategien, treårige finansielle planer og de finansielle målene. Hvert kvartal måles og vurderes selskapets risiko

og kapitaliseringen i lys av risikoutviklingen. Dette er fremstilt i den kvartalsvise risikorapporten til styret. Deler av rapporten behandles i selskapets risikostyringskomite. Styret mottar samtidig den finansielle rapporteringen slik at risikoutviklingen kan vurderes opp mot finansiell utvikling.

Figuren under viser stegene gjennom året:

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

B.4 SYSTEMET FOR INTERNKONTROLL

Internkontrollsystem

Virksomheten skal utøves i samsvar med integritet, redelighet og god forretningsskikk. God internkontroll skal sikre at virksomheten når sine mål, sikrer kundenes og eiernes verdier, og at interne og eksterne krav er oppfylt. Systemet for interkontroll må ses i sammenheng med beskrivelse av selskapets virksomhetsstyring med en tredeling av ansvaret i utøvende, overvåkende og kontrollerende enheter.

Internkontroll er kontinuerlige prosesser som er iverksatt, gjennomført og overvåket av styret, ledelsen og øvrige ansatte. Systemet for internkontroll bygger på verdigrunnlag, innarbeidede normer, holdninger og etikk. Det er selskapets ledelse som har ansvar for internkontrollen og for å tilpasse denne til risiko, vesentlighet og egenart. Samtidig bidrar alle ledere og medarbeidere til internkontroll gjennom utførelsen av sine arbeidsoppgaver.

Gjennom internkontrollen søkes å begrense uønskede hendelser gjennom vel etablerte rutiner for å sikre forsvarlig drift, gode prosedyrer for å unngå uønskede handlinger og at feil oppstår.

Krav til internkontroll er i DNB Liv definert gjennom konsern-policyer, standarder, instruksjoner, retningslinjer og håndbøker.

Konsernstandard for styring av Operasjonell risiko beskriver prinsipper, rammestruktur, risikoappetitt, metoder og verktøy, roller og ansvar, overvåking og rapportering, kontroll og risikoreduksjon, beredskap og kontinuitet samt prinsipper for offentliggjøring av informasjon. Standarden for styring av Operasjonell risiko beskriver også hvordan internkontrollen skal integreres som en del av den samlede risikostyringen.

Med utgangspunkt i policy, standarder og retningslinjer, samt DNB Livs prosessbeskrivelser foretas det en årlig

vurdering av styring og kontroll. Styringsdokumenter og prosesser er dokumentert i et kvalitetssystem.

Compliancerisiko er risikoen for regulatoriske sanksjoner, økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av uredlige oppførelser, brudd på god forretningsskikk eller manglende etterlevelse av gjeldende regelverk.

For å sikre etterlevelse av krav satt i eksternt og internt regelverk gjelder en egen konsernpolicy for etterlevelse, ytterligere utdypet i konsernstandard. Styringsdokumentene omfatter alle ansatte og angir prinsipper for etterlevelse, opplæring, rapportering av brudd, roller og ansvar, krav til egen uavhengig compliancefunksjon med tilhørende arbeidsoppgaver og rapporteringslinjer.

DNB Liv har egen uavhengig compliance ansvarlig med tilgang på adekvate ressurser og all relevant informasjon. Ansvarlig for compliance rapporterer compliancerisiko og avvik direkte til selskapets administrerende direktør og Group Compliance Officer. Minst årlig rapporteres status knyttet til compliance til selskapets styre.

B.5 INTERNREVISJONSFUNKSJONEN

Konsernrevisjonen gjennomgår og vurderer selskapets samlede styring og internkontroll. Konsernrevisjonen gjennomfører vurderinger av risikostyringen i første og andre forsvarslinje, og identifiserer potensielle forbedringer i driften ved å evaluere risikostyring og internkontroll.

Konsernrevisjonen er uavhengig av administrasjonen og rapporterer til styret i DNB Liv og styret i DNB ASA.

B.6 AKTUARFUNKSJONEN

Aktuarfunksjonen har som ansvar å kontrollere at forsikringstekniske avsetninger er tilstrekkelige og av nødvendig kvalitet. I DNB Liv gjelder dette ansvaret både i forhold til

avsetninger i finansregnskapet og beregning av forpliktelse i selskapets solvensberegninger. I forhold til selskapets finansregnskap har aktuarfunksjonen ansvaret for å gjennomføre kontroller, back-testing, sensitiviteter og analyser av risikoresultatet og forsikringstekniske avsetninger.

Aktuarfunksjonen skal bekrefte overfor ledelsen og styret hvorvidt beregningen av forsikringsforpliktelsene som inngår i solvensberegningene er pålitelige og tilstrekkelige. Denne uavhengige bekreftelsen medfører at aktuarfunksjonen ikke kan fastsette forutsetningene for beregningene. Krav til uavhengighet og arbeidsdeling medfører at beregningene skal fastsettes av selskapets førstelinje, det vil si forretningsledelsen i selskapets seksjoner, administrerende direktør og selskapets styre.

Aktuarfunksjonen er en integrert del av risikostyringsenheten i DNB Liv. Direkte rapporteringslinje er til selskapets Chief Risk Officer. Leder av aktuarfunksjonen kan kreve å være til stede når selskapets styre behandler spørsmål tilknyttet sitt ansvarsområde. Leder av aktuarfunksjonen har møterett i DNB Livs ledergruppe i saker innenfor sitt ansvarsområde.

B.7 UTKONTRAKTERING

Gjennom operasjonell organisering søkes virksomheten drevet på en optimal måte overfor kunder, kostnadsbruk, utnyttelse av kompetanse, utnyttelse av stordriftsfordeler, kvalitet og oppfyllelse av myndighetskrav. DNB Liv har derfor i den operative virksomheten satt bort utførelsen av tjenester til andre deler av DNB. DNB Livs plikter og ansvar overfor offentlige myndigheter og andre påvirkede ikke av utkontrakteringen. Finanstilsynet har godkjent eller har fått meldinger om alle tjenester som er utkontraktert.

Utkontrakteringen gjennomføres i samsvar med konsernet og DNB Liv sine retningslinjer og de krav som følger av Solvens II - regelverket.

Utkontraktering dokumenteres gjennom oppdragsavtaler som tilfredsstiller de krav som fremkommer av samme regelverk.

Funksjonene som DNB Liv har utkontraktert til andre selskaper i DNB underlagt norsk jurisdiksjon fremkommer på neste side.

Forvaltning av næringseiendommer foretas av DNB Næringseiendom AS som er et heleid datterselskap av DNB Liv. Operasjonelt sett er ikke dette å betrakte som utkontraktering.

Innenfor IT-området er drift, forvaltning og utvikling av enkelte av selskapets IT-systemer utkontraktert til eksterne leverandører. Hvilke systemer dette gjelder og under hvilken jurisdiksjon fremkommer i tabellen på neste side.

B.8 ANNEN RELEVANT INFORMASJON

Selskapet har ingen annen vesentlig eller relevant informasjon enn det som fremkommer over.

B. Systemet for risikostyring og internkontroll

Utkontraktering

Tjenesteleveranse	Oppdragstaker	Selskap
Distribusjon av forsikringsprodukter bedriftsmarked og personmarked	Wealth Management	DNB Bank ASA
Distribusjon forsikringsprodukter Personkunder	PM Norge	DNB Bank ASA
Regnskap og Rapporteringstjenester	Konsernfinans	DNB Bank ASA
HR tjenester	People	DNB Bank ASA
IT utvikling, drift og forvaltning	ITOP med underleverandører	DNB Bank ASA
Avtale om aktiv forvaltning	DNB Asset Management	DNB Asset Management AS
Administrasjon av næringslån	Corporate Banking	DNB Bank ASA
Administrasjon av boliglån	Konsernfinans og DNB Boligkreditt	DNB Bank ASA
Forvaltning av næringsseiendommer	DNB Næringsseiendom	DNB Næringsseiendom AS
Internrevisjon	DNB Bank - Konsernrevisjonen	DNB Bank ASA

Utkontraktering underleverandør

Ansvarsområde	Underleverandør	Jurisdiksjon
Innskuddspensjon, personalforsikring	Accenture	Norge/India
Ytelsespensjon, Garanterte personprodukter, utbetalingssystemer	DXC	Norge/Danmark
Unit Link produkter	Softronic	Sverige
Driftsleverandør Windows systemer	TCS	Norge/India
Datavarehus	Infosys	Norge/India
Datavarehus	Experis	Norge

C. Risikoprofil

Selskapets største risiko er markedsrisiko, forsikringsrisiko og operasjonell risiko.

Tabellen under viser de ulike risikofaktorenes andel av netto kapitalkrav (SCR) ved utgangen av 2019:

Risikoprofil

	31.12.2019	31.12.2018
Markedsrisiko	12 786	14 541
Motparts-risiko	256	302
Livs-forsikring	4 370	5 480
Helse forsikringsrisiko	1 420	1 338
Op.risk	1 114	1 115
Basic SCR + op.risk	19 945	22 776

Nedgangen i netto markedsrisiko i 2019 fra året før skyldes i hovedsak bygging av kundebuffer gjennom god finansavkastning gjennom året. Ytterligere detaljer til endringen i markedsrisiko er beskrevet i avsnitt C.2 Markeds – og kredittrisiko nedenfor. Nedgangen i forsikringsrisiko skyldes nye forutsetninger for beregning av fremtidig inntekt knyttet til investeringsvalgproduktene som har ført til lavere avgangsrisiko.

C.1 FORSIKRINGSRISIKO

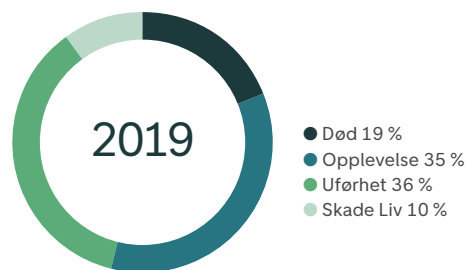
Alle DNB Livs produkter inneholder elementer av forsikringsrisiko i større eller mindre grad. DNB Liv skal påta seg forsikringsrisiko på en måte og til betingelser som gir lønnsomhet for selskapet og gir en merverdi for våre kunder.

DNB Liv gjennomfører en risikovurdering av alle kunder som ønsker å kjøpe et produkt med vesentlig risikodekning av selskapet. Det gjøres en helsevurdering for kunder som tegner personrisikodekninger og en underwriting av risiko for bedriftskunder. Ved stor usikkerhet i risikovurderingen, høy konsentrasjon eller uhensiktsmessig sammensetning av risiko anvender selskapet reassurans for å redusere sin eksponering. Behovet for reassurans vurderes kontinuerlig.

DNB Livs totale forsikringsrisiko genereres i stor grad av opplevelsesrisiko og uførerisiko for ytelsespensjon og fripoliser. Diagrammene under viser eksponeringen mot død, opplevelse, uførhet og skade målt i risikopremie og tilsvarende fordeling på de tre produktområdene.

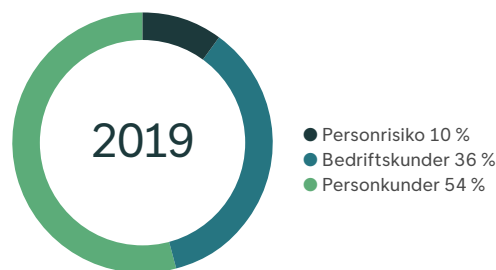
Produktområde- målt i risikopremie

prosent

Forsikringsrisiko - målt i risikopremie

prosent

Bedriftskunder

Produktområdet har ansvaret for ytelsespensjon, innskuddspensjon, risikopensjoner, bedriftsgruppeliv og personalforsikring. For ytelsespensjon er den dominerende risikoen opplevelsesrisiko og uførhet. For risikopensjoner som er knyttet til både ytelses- og innskuddspensjon, er den dominerende risikoen knyttet til uførhet. Gruppelivsforsikringer selges i hovedsak kun med dødsrisikodekning. Gjennom personalforsikringer tilbys dekninger relatert til personers liv og helse ved sykdom og ulykke.

Personkunder

Produktområdet har ansvaret for fripoliser og individuelle rente- og kapitalforsikringer med overskuddsdeling. De dominerende forsikringsrisikoene innenfor disse produktene er opplevelsesrisiko og uførerisiko. Dette er produkter som ikke er i salg.

RISIKOREDUSERENDE TILTAK

Diversifisering

Ulike typer forsikringsrisiko virker mot hverandre i en total risikosammenheng. Eksempler er dødsrisiko som langt på vei virker motsatt av opplevelsesrisiko. Det kan og nevnes at analyser på egen bestand viser en høyere dødelighet hos uføre individer sammenlignet med ikke uføre individer. Ved å være eksponert i flere risikotyper vil en diversifiserende effekt oppnås.

C. Risikoprofil

I risikoberegningene kalkuleres diversifikasjonseffekter mellom markedsrisiko og forsikringsrisiko samt mellom de ulike forsikringsrisikotyper.

Diversifisering reduserer den samlede forsikringsrisiko. Det er et mål å utnytte en optimal diversifisering. Forsikringsrisiko i DNB Liv er dominert av opplevelsrisiko, og en balansert forsikringsrisiko innebærer satsing på produkter med dødsrisiko og uførisiko.

Selskapet ønsker å utnytte muligheten for å diversifisere opplevelsrisiko mot personrelaterte skadedekninger (helse og liv) innenfor den rammen som konsesjonen gir.

Reassuranse

Selskapets program for reassuranse skal bidra til å sikre best mulig risikostøttet inntjening for DNB Liv gjennom:

- at vedtatte rammer for overordnet risikoappetitt og forsikringsrisiko overholdes
- optimalisert risikosammensetning og eksponering som gir stabile resultater
- positive risikoresultater for å tilfredsstille selskapets krav til egenkapitalbetjening

DNB Liv har reassurert deler av risiko knyttet til personrisiko og reassurert tap over visse nivåer for eldre individuell rente- og kapitalprodukter.

I tillegg har DNB Liv en reassuranse mot katastrofelignende enkelthendelser. Dette er en beskyttelse mot betydelige katastrofer, med høy egenandel som er tilpasset selskapets og konsernets risikoappetitt. For 2019 er det en generell egenandel på 100 millioner kroner, og en maksimal beskyttelse på 2 500 millioner kroner. Innen personalforsikring og bedriftsgruppeliv trer katastrofereassuransen inn ved erstatninger utover 50 millioner kroner.

Det stilles krav til at reassurandørene skal ha en rating på A- eller bedre.

Risikovurdering og risikoklassifisering av bedrifter

Bedriftskunder risikovurderes og plasseres i risikoklasser. Dette danner grunnlag for en for risikodifferensiert prising av uføredekninger knyttet til pensjon og personalforsikringer.

For risikopensjoner kan en slik klassifisering av kundene enten skje automatisk med utgangspunkt i objektive kriterier (bransje) eller etter en individuell vurdering av risikoen den enkelte bedrift representerer.

For bedriftskunder med inntil 100 ansatte bygger risikoklassifiseringen på en vurdering av risikoen i den bransje eller segment kunden tilhører (automatisk underwriting). For bedrifter med mer enn 100 ansatte skal det foretas en individuell vurdering av risikoen i den enkelte bedrift (individuell underwriting). For bedrifter med mer enn 150 ansatte og mer enn tre års skadehistorikk, kan bedriftens egen skadehistorikk inngå i vurderingen og klassifiseringen. For gruppeliv legges det som hovedregel til grunn et minsteantall på 10.000 medlemmer for vurdering av risikorett pris.

For bedrifter med personalforsikringer og gruppeliv bygger risikoklassifisering med inntil 50 ansatte på en vurdering av risikoen i det bedriftssegmentet kunden tilhører samt i tillegg en vurdering ut fra bedriftens yrkeskategorier når det gjelder yrkesskadeforsikringen. For dødsrisiko og uføret bygger risikoklassifiseringen på bedriftens alder- og kjønnsammensetning og en satt risikofaktor for den enkelte risiko ut i fra segment. For bedrifter mellom 50 og 150 ansatte foretas i de fleste tilfeller en individuell vurdering av risikoen i den enkelte bedrift. For bedrifter med mer enn 150 ansatte gjøres det for alle kunder en individuell vurdering, hvor bedriftens egen skadehistorikk som hovedregel danner grunnlaget for vurderingen og klassifiseringen. For de største bedriftene fra 500 ansatte og mer legges betydelig vekt på bedriftens egen skadehistorikk og da med støtte i frekvens- og snittskadetall fra egen bestand.

For kollektive ordninger med individuell tilslutning (foreningsgruppeliv) skal det foretas risikovurdering av det enkelte medlem etter egne regler (helsebedømmelse).

Risikoklassifisering av bestanden revurderes årlig med utgangspunkt i observerte resultater i egen kundeportefølje og kunnskap om den enkelte bedrift eller gruppe av bedrifter (segment, næring).

Helsebedømmelse

Formålet med helsevurdering er å avdekke helsemessige forhold hos forsikrede som medfører forhøyet risiko. Helsevurdering gjennomføres ved

- tegning av individuelle risikoprodukter
- tegning av helseforsikring for familiemedlemmer (medforsikrede)
- for individuell tilslutning til foreningsgruppeliv
- ved etablering av bedriftsordninger med færre enn 5 medlemmer (10 medlemmer for personalforsikring) eller med færre enn 15 medlemmer dersom eier er en av disse.

For bedrifter med mer enn fem ansatte skal bedriften avgis arbeidsdyktighetserklæring for nye medlemmer i ordningen.

Omfanget av helsevurderingen skal tilpasses risikoen i den enkelte dekning. Normalt bygger helsevurderingen på egenerklæring fra forsikrede. For store forsikringssummer kan det også kreves legeerklæring.

Maksimale forsikringssummer

Standard maksimale forsikringssummer for død og uføret er definert for alle produkter. Unntak er yrkesskadeforsikring, der forsikringsutbetaling følger av lovgivning.

Ved tegning av forsikringssummer ut over standard maksimale forsikringssummer, skal det legges til grunn særskilte vurderinger.

Underwritingskomiteen

Underwritingskomiteen er etablert som forum for å kunne behandle store og strategisk viktige tilbud og fornyelser av kundeforhold og prinsipielle avklaringer vedrørende tariffene. Komiteen har en sammensetning som reflekterer det forretningsmessige ansvaret for produktene.

Leder for Bedriftskunder Produkt eller den vedkommende delegerer fullmakt til, har endelig beslutningsfullmakt i saker som diskuteres så fremt ikke annet følger av fullmaktshåndboken. Et bærende prinsipp er at prissetting knyttet til de største kundene med betydelig risiko skal besluttes av administrerende direktør.

RISIKOSENSITIVITET

Forsikringsrisiko er for DNB Liv en vesentlig risiko. I nominelle kroner før diversifiseringseffekter utgjør livsforsikringsrisiko og risiko knyttet til helseforsikring 12,9 milliarder kroner. Forsikringsrisiko overvåkes og styres gjennom flere målinger:

- Utvikling og endring i skadeprosenter på produkter og enkeltrisiker sett opp mot målsatt skadeprosent
- Andel kunder med skadeprosenter over målsatt terskelverdi
- Utvikling i risikoresultat med tilhørende krav til lønnsomhet
- Forsikringsrisiko følges opp som en integrert del av solvenskapitalkravet etter Solvens II

I solvensberegningene inngår risiko som fremkommer gjennom forutsatt flytting av produkter til andre livselskap (mass lapse risk). Foruten dette er forsikringsrisiko i hovedsak påvirket av utvikling i dødelighet og uføre. I tillegg vil rentenivå påvirke livsforsikringsrisiko gjennom selskapets forpliktelser knyttet til utbetaling av ulike typer pensjoner.

DNB Liv følger opp sensitiviteter knyttet til endringer i forsikringstekniske avsetninger. Forsikringstekniske avsetninger beregnet i henhold til solvensregelverket utgjorde 313,5 milliarder kroner ved utgangen av 2019.

C. Risikoprofil

Tabellen under viser effekt på forsikringstekniske avsetninger (TP) i Solvens II ved endring i sentrale forutsetninger.

Endring i TP, Sensitivitet	2019	2018
Renter + 50 bp	(2,3 %)	(2,5 %)
Renter - 50 bp	2,5 %	2,8 %
Dødelighet - 10 prosent	0,5 %	0,4 %
Dødelighet + 10 prosent	(0,3 %)	(0,3 %)
Uførhet - 10 prosent	(0,1 %)	(0,1 %)
Uførhet + 10 prosent	0,0 %	0,1 %

Med 10 prosent endring i dødelighet forstås endring i forutsatt utvikling i dødelighet og ikke antatt levealder.

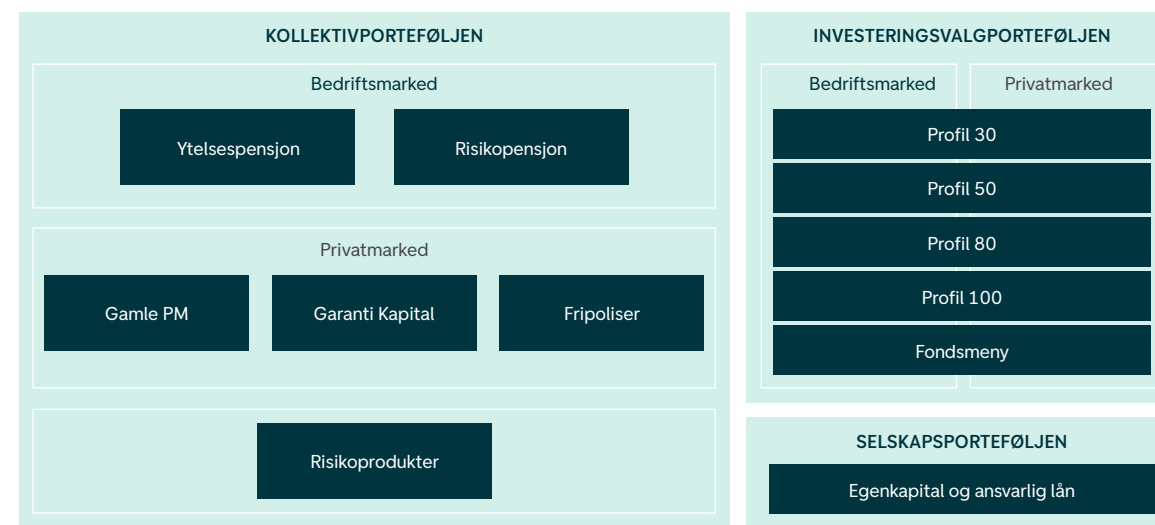
I tillegg til å følge opp sensitivitetene knyttet til endringer i forsikringstekniske avsetninger er det utarbeidet analyser som viser hvordan det bokførte risikoresultatet påvirkes av 5 prosent reduksjon i dødelighet og 10 prosent økning i uførhet. Dette vises i tabellen til høyre.

Risikoresultatet er mest sensitiv for endringer i uførhet innenfor bransjen privat kollektiv ytelsespensjon.

Sensitiviteter knyttet til endringer i TP

millioner kroner	Kollektive forsikringsordninger - ytelsespensjon		Individuell rente- og pensjonsforsikring			Totalt
	Privat	Foreningsforsikring	Rente- og pensjonsforsikring	Kapitalforsikring	Andre bransjer	
Risikoresultat i 2019	314	5	45	118	(48)	434
Sensitiviteter - effekt på risikoresultatet						
5 prosent reduksjon i dødelighet	(35)	(1)	(11)	2	2	(42)
10 prosent økning i uførhet	(105)	(0)	(10)	(8)	(21)	(144)

Sammensetning av investeringsporteføljer med tilordnede produkter og profiler

C.2 MARKEDS- OG KREDITTRISIKO

DNB Liv skal være en aktiv og ansvarlig kapitalforvalter. Dette innebærer god diversifisering og helhetlig styring av markedsrisiko som skal sikre tilstrekkelig avkastning på kundenes midler og en akseptabel avkastning på selskapets investerte kapital. Med helhetlig styring av markedsrisiko menes det en tydelig strategi hvor retningslinjene og rammene for strategisk, taktisk og operativ innretning for alle investeringsporteføljene fremkommer. DNB Liv legger til grunn at eksponering mot markedsrisiko i porteføljene vil gi høyere avkastning over tid enn risikofrie (lavrisiko) alternativer. Med god diversifisering menes det å øke forventet avkastning uten å øke markedsrisikoen. Investeringsporteføljene er i utgangspunktet godt diversifisert mellom ulike aktivaklasser, regioner, sektorer og enkeltinvesteringer.

Investeringsporteføljene i DNB Liv og tilordnede produkter og profiler er vist i figuren til venstre.

Kapitalforvaltningen i DNB Liv fordeler seg på tre overordnede investeringsporteføljer; kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen og selskapsporteføljen. Samlet verdi for de tre investeringsporteføljene er 338,9 milliarder kroner ved utløpet av 2019, en økning på 23,8 milliarder fra 2018. Kundemidlene forvaltes i de to førstnevnte porteføljene, mens selskapets midler forvaltes i selskapsporteføljen.

Krav til forsvarlig kapitalforvaltning og god forretningsskikk er grunnleggende kriterier i DNB Livs kapitalforvaltning. Det er videre et krav at risikoen som tas i investeringer skal identifiseres, måles, overvåkes, styres, kontrolleres og rapporteres. Dette gjøres blant annet ved at det er definert et investeringsunivers for investeringer og det er fastsatt hvor stor andel som kan investeres i ulike aktivaklasser. Det er fastsatt begrensninger til investeringer for blant annet å redusere kredittisiko, likviditetsrisiko og konsentrasjons-

C. Risikoprofil

risiko mot en enkelt debitor osv. Investeringsporteføljene er i utgangspunktet godt diversifisert mellom ulike aktiva-klasser, regioner, sektorer og enkeltinvesteringer.

Porteføljestørrelsene ved utgangen av 2019 fremkommer i tabellen til høyre.

Kollektivporteføljen

Kollektivporteføljens midler er tilknyttet ytelsespensjonsproduktene for bedriftsordninger med fripoliser og øvrige privatmarkedsprodukter. En ytelsespensjon kjennetegnes av at nivå på utbetalingen ved pensjonsalder er avtalt på forhånd. DNB Liv yter en årlig avkastningsgaranti (rente-garanti) for ytelsesproduktene. Gjennom rentegarantien eksponeres DNB Livs egenkapital for markedsrisiko.

Kollektivporteføljen splittes mellom bedriftsmarked og privatmarked. Bedriftsmarked består av to porteføljer; ytelsespensjon og risikopensjon knyttet til innskuddspensjon. Privatmarkedet har tre porteføljer; Garanterte produkter med overskuddsdeling, Garanterte produkter uten overskuddsdeling og Fripoliser. Opptjente pensjonsytelser på utmeldings- eller opphørstidspunktet videreføres i fripoliser. Garanterte produkter med overskuddsdeling inneholder privatmarkedsavtaler etablert før 1.1.2008. Garanterte produkter uten overskuddsdeling inkluderer alle kapital- og renteforsikringer etablert etter 1.1.2008. Noen av investeringene i kollektivporteføljen er knyttet til de produkter hvor eier står hele risikoen. Disse produktene forvaltes i porteføljen Risikoprodukter.

De ulike produktene har separat forvaltning. Med separat forvaltning kan investeringene tilpasses de ulike produkt-enes egenskaper. Unntaket fra separat forvaltning er Ytelsespensjon Bedriftsmarked og Fripoliser som har en fellesportefølje. Denne strukturen er valgt for å kunne håndtere flytting fra Ytelsespensjon Bedriftsmarked til Fripoliser i forbindelse med omdanning til innskuddspensjon. En struktur med fellesportefølje vil da ikke utløse transaksjonsbehov i markedet.

Porteføljestørrelsene ved utgangen av 2019

i milliarder kroner

Kollektivporteføljen		Investeringsvalgporteføljen		Selskapsporteføljen	
Bedriftsmarked	24,6	Bedriftsmarked	95,5	Egenkapital	23,2
Ytelsespensjon	21,3	Profil <=30	27,8	Ansvarlig lån	7,0
Risikopensjon knyttet til innskuddspensjon	3,3	Profil 50	31,7	Erstatningsavsetninger	1,6
		Profil >=80	26,1		
		Fondsmeny	2,0		
Privatmarked	182,1	Privatmarked	3,4		
Garanterte produkter med overskuddsdeling	28,8	Profil <=30	0,5		
Garanterte produkter uten overskuddsdeling	12,6	Profil 50	1,8		
Fripoliser	137,9	Profil >=80	1,2		
Risikoprodukter	2,7	Fondsmeny	8,0		
Total	206,7		98,9		31,8

Kollektivporteføljen består av renteinvesteringer, ikke belånte eiendomsinvesteringer, børnoterte aksjer og alternative investeringer (unoterte aksjer, hedgefond, gjrede eiendomsinvesteringer, direkte utlån og high yield renteinvesteringer). Renteinvesteringene er fordelt på fire kategorier, pengemarkedsplasseringer, omløpsobligasjoner, utlån og hold til forfall obligasjoner. Utlån omfatter både boliglån og næringslån med pant i eiendom.

Investeringsvalgporteføljen

Investeringsvalgporteføljen omfatter alle midler hvor kunden selv bestemmer over sine investeringer. Kunden bestemmer selv investeringsprofil blant de valgene som gjøres tilgjengelig i DNB Livs produktløsninger, og kunden står selv ansvarlig for markedsrisikoen. DNB Liv tilbyr kun i svært begrenset grad avkastningsgarantier knyttet til i disse produktene. Investeringsvalgporteføljen er inndelt i standard investeringsprofiler og fondsmeny. I standard

investeringsprofiler tilbys kunden et sett profiler med ulik aktivafordeling og risiko, mens fondsmeny gir kunden mulighet til å velge mellom ulike fond som dekker både brede og spissede kategorier innenfor ulike aktivaklasser.

DNB har utviklet godt diversifiserte investeringsprofiler som legger grunnlag for en langsiktig kapitalforvaltning av innskuddskapitalen. Investeringsprofilene skal gi kunden mulighet til å velge mellom godt diversifiserte profiler med konkurransedyktig avkastning. Risikoen i profilene defineres i hovedsak ved andelen allokert til aksjer. Det tilbys profiler med aksjeandeler mellom 0 og 100 prosent. Forvaltningen skal være i tråd med DNBs etiske retningslinjer, og underlagt tilsvarende kontroll som øvrige porteføljer.

Selskapsporteføljen

Selskapsporteføljens midler er innskutt kapital, i form av egenkapital eller ansvarlig lån, samt opptjent egenkapital.

I tillegg omfatter den selskapets netto arbeidskapital, eller kapital som ikke kan henføres som forpliktelser overfor kundene. Midlene i selskapsporteføljen kan betraktes som en sikkerhetsstillelse for de garantier og forpliktelser som selskapet har påtatt seg overfor sine kunder.

Investeringene i selskapsporteføljen fordeler seg på aktivaklassene renteinvesteringer, eiendomsinvesteringer, aksjer (noterte og unoterte) og annet. Renteinvesteringene er igjen fordelt på pengemarkedsplasseringer og hold til forfall obligasjoner.

Renteinvesteringene utgjør hoveddelen av porteføljen og kan ses i sammenheng med hensynet til å kunne møte ansvaret i forhold til rentegarantiene som nevnt ovenfor, mens investeringene i eiendom og aksjer kan i hovedsak knyttes til objekter hvor DNB har særskilte interesser.

Hold til forfall obligasjonene i selskapsporteføljen tjener som en avlastning eller sikring for selskapet i forhold til avkastningsgarantiene i kollektivporteføljen. Samtidig bidrar investeringene med å stabilisere bokført avkastning fra porteføljen, selv om renterisikoen og kredittrisikoen kan være høyere enn for pengemarkedsinvesteringene.

C. Risikoprofil

Markeds- og kredittisiko

Med markedsrisiko menes risiko for tap knyttet til investeringer utsatt for svingninger i aksjekurser, renter, kredittspread, eiendomspriser, valutakurser, motpartsrisiko og konsentrasjonsrisiko. Markedsrisiko er den største risikoen i DNB Liv og utgjorde 66 prosent målt i andel av solvenskapitalkravet ved utgangen av 2019. Renterisiko utgjør den største andel av total markedsrisiko, hovedsakelig drevet av renterisiko knyttet til forpliktelsene.

Markedsrisiko - fordelt på risikotyper:

prosent

Totalt bruttostørrelse for markedsrisiko målt etter standardmetoden i Solvens II utgjorde 35,7 milliarder kroner i 2019 – en nedgang på 0,7 milliarder fra året før. Markedsrisikoen styres gjennom rammer og retningslinjer for allokering til aktivklassene, samt diversifisering og konsentrasjon innenfor disse aktivklassene. Det fastsettes en risikoappetitt for markedsrisiko i underporteføljene.

Risikokonsentrasjoner bidrar ikke til økt risikostøret avkastning og søkes derfor minimert. Dette gjøres gjennom investering i flere aktivklasser med god diversifisering innad i aktivklassene. DNB Liv har ikke hatt konsentrasjonsrisiko i henhold til standardmetoden under Solvens II i 2019. Den største konsentrasjonsrisikoen mot enkeltmotparter finnes i det norske rentemarkedet.

Risikoappetitt for markedsrisiko er uttrykt ved følgende risk statements:

Markedsrisiko i kollektiv- og selskapsporteføljen	31.12.2019	31.12.2018
Markedsrisiko i kollektivporteføljen		
Samlet markedsrisiko (99,5%)	7,8 mrd	8,2 mrd
Aksjeandel (gjennomsnitt)	7,1 %	7,4 %
Eiendomsandel	12,9 %	10,3 %
Andel alternative investeringer	6,0 %	4,6 %
Renterisiko (1pp endring)	1,2 mrd	1 mrd
Spreadrisiko	3,8 mrd	1,5 mrd
Markedsrisiko i selskapsporteføljen		
Samlet markedsrisiko (99,5%)	0,6 mrd	0,8 mrd

I tabellen vises måling av egenvurdert markedsrisiko basert på metodikk for stresstesting som benyttes for styring av markedsrisiko i kollektiv- og selskapsporteføljen for de neste 12 måneder på et konfidensnivå på 99,5 % (tilsvarende som i Solvens II). Renterisiko knyttet til forpliktelsen er ikke inkludert i markedsrisiko i kollektivporteføljen utover eventuelle effekter fra tilstrekkelighetstesten. Det er kun renterisiko som treffer regnskapsmessig resultat som er inkludert. Det vil si at rentepapirer målt til amortisert kost – også kalt hold-til-forfall (HTF) heller ikke er med. Måling av samlet markedsrisiko bygger på metodikken fra Solvens II, men er justert for å ta hensyn til egenvurdert risiko. Dette er særlig knyttet til beregning av spreadrisiko og eiendomsrisiko.

Rammer og retningslinjer som setter begrensning for kapitalforvaltningen er utformet slik at krav til blant annet sikkerhet, kvalitet og likviditet til eiendeler er hensyntatt. Rentebærende investeringer har blant annet krav til sikkerhet i form av tilfredsstillende pant innenfor 60-65 % LTV (loan to value), og garanti for utlån (GIEK-garanti). Det er videre stilt minimum ratingkrav til BBB- (investment grade). For å møte løpende likviditetsforpliktelser er det også fastsatt

en minimums andel i forvaltningen til likvide investeringer (pengemarked, omløpsobligasjoner og aksjer). Aksjeinvesteringer er hovedsakelig noterte investeringer i regulerte markeder. Investeringer utenfor regulerte markeder, som for eksempel Private equity, hedgefond, unoterte aksjer med mer er begrenset og investeres innenfor en fastsatt ramme for kapitalforvaltning. Derivater benyttes i kapitalforvaltningen for effektivisering og sikring av investeringer innenfor fastsatte rammer. Type instrumenter som kan brukes er også regulert i rammeverket.

For hvert risikoutsagn er det fastsatt en terskelverdi for når en fornyet vurdering i ledelsen eller styret er påkrevd. Selskapet er kapitalisert til å kunne ta risiko innenfor disse grensene. Det er i tillegg etablert detaljerte rammer for kapitalforvaltningen som fastsetter investeringsuniverset og sikrer diversifisering mellom og i risikokategorier.

Under er beskrevet hva som inngår i risk statements.

Samlet markedsrisiko

Fra tabellen til venstre ser vi at markedsrisikoen i kollektivporteføljen er redusert fra 8,2 milliarder i 2018 til 7,8 milliarder i 2019. Nedgangen i markedsrisiko skyldes hovedsakelig god avkastning gjennom året som gjorde at DNB Liv fikk bygget opp kursreguleringsfondet. Det som trakk markedsrisikoen i motsatt retning var økning i aksjerisiko, eiendomsrisiko og spreadrisiko. I tillegg har motpartsrisiko økt som følge av ny boliglånforskrift som gjelder fra 31.12.2019. Markedsrisikoen i selskapsporteføljen har blitt redusert som følge av lavere aksjerisiko grunnet salg av aksjene i Oslo Børs Holding AS i starten av 2019. Eiendomsrisiko har økt som følge av økte andeler i SPF Scandinavian Property Fund. Resterende aktiva klasser har hatt en begrenset påvirkning for samlet markedsrisiko i selskapsporteføljen i 2019.

Aksjeandel og eiendomsandel

I tabellen fremkommer gjennomsnittlig aksjeandel og eiendomsandel for kollektivporteføljen. Aksjeandelen i

kollektivporteføljen gikk ned fra 7,4 prosent til 7,1 prosent i 2019. Årsaken skyldes netto nedslag av aksjer kombinert med god finansavkastning gjennom året for norske og globale aksjer, henholdsvis 20,2 prosent og 25,9 prosent. EIOPA (Europeiske forsikrings- og pensjonstilsynet) fastsetter stressfaktorene for aksjer som selskapene skal benytte i beregningen av kapitalkrav. Stressfaktoren er dynamisk og følger utviklingen i aksjemarkedet. For desember 2019 ble de dynamiske stressfaktorene for aksjer redusert. Endringen medførte at samlet aksjestress ble høyere i desember 2019 sammenlignet med desember 2018 og dermed høyere kapitalkrav.

Eiendomsandelen er økt fra 10,3 prosent til 12,9 prosent, noe som i hovedsak skyldes kjøp av et større næringsbygg samt positiv verdistigning i eiendomsporteføljen gjennom året.

Renterisiko og spreadrisiko

Renterisiko og spreadrisiko i tabellen viser hvordan rente- og spreadrisiko påvirker samlet markedsrisiko i kollektivporteføljen ved gitte endringer i nevnte risiko.

I 2019 ble metode for beregning av spreadrisiko endret til en risikomåling med et konfidensnivå på 99,5 %. Spreadrisiko har tidligere vært presentert som verdiendring fra 1 prosentpoeng økning i spread. Den nye målingen tar hensyn til kredittkvalitet (rating) hvor hver ratingklasse har egen stressfaktor.

Renterisikoen fra forpliktelsene motsvares av renterisikoen knyttet til eiendelene. Selskapets forsikringsforpliktelser har lengre durasjon enn renteinvesteringene. Nivået på durasjonsgapet er hovedsakelig styrt gjennom allokering til hold til forfall obligasjoner og obligasjoner med pant i næringseiendom.

Forventet avkastning og rentegaranti

DNB Liv bærer risikoen for å oppfylle den årlige rentegarantien selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte denne garantien.

C. Risikoprofil

Utvikling i rentegaranti

Rentegarantien fordelt på produktgrupper	2019	2018	2017	2016	2015
Kollektiv pensjon, privat sektor	3,0 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %
Individuell pensjon	3,3 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %	3,4 %
Individuell kapital	2,1 %	2,2 %	2,2 %	2,3 %	2,3 %
Kollektiv foreningspensjon	3,9 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
Totalt	3,0 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %	3,1 %

I motsatt fall må manglende avkastning dekkers ved bruk av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, egenkapital eller ansvarlig lån. Målt i forhold til kundefondene hadde selskapet en samlet gjennomsnittlig rentegaranti på 3,0 prosent for 2019.

Tabellen over viser hvordan rentegarantien for hver enkelt produktgruppe har utviklet seg. I takt med utbetaling av pensjoner vil rentegarantien i prosent av forpliktelsene reduseres noe år for år.

Figuren til høyre viser forventet avkastning og rentegaranti for de største porteføljene frem mot 2022.

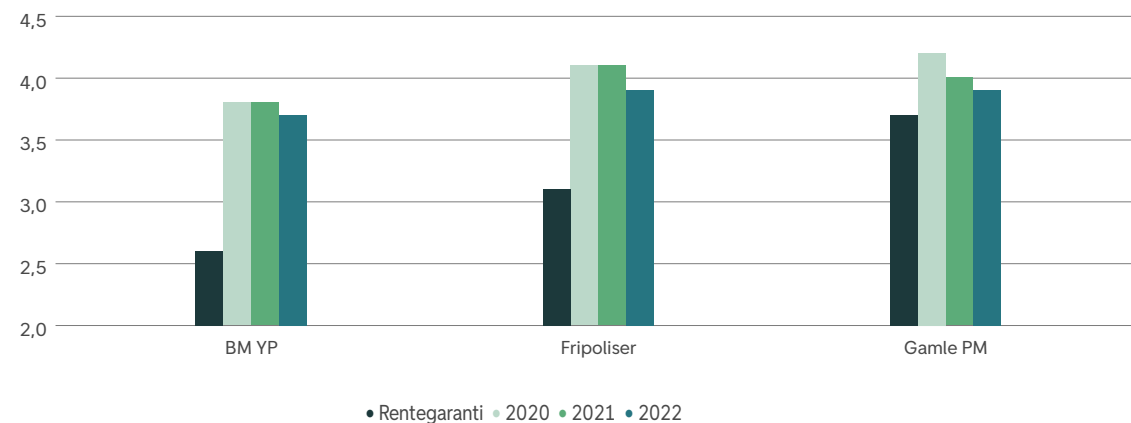
Avkastningsforventninger i figuren over er i samsvar med grunnlaget som fremkommer i finansiell plan for perioden 2020–2022. Innfrielse av rentegarantien er viktig for selskapets verdiskapning og utvikling i solvensmargin. Som det fremgår av figuren ligger forventet avkastning over rentegarantien de kommende tre årene. Marginen er minst for gamle kontrakter hvor rentegarantien er høyest.

Utvikling i renteinstrumenter med fast avkastning

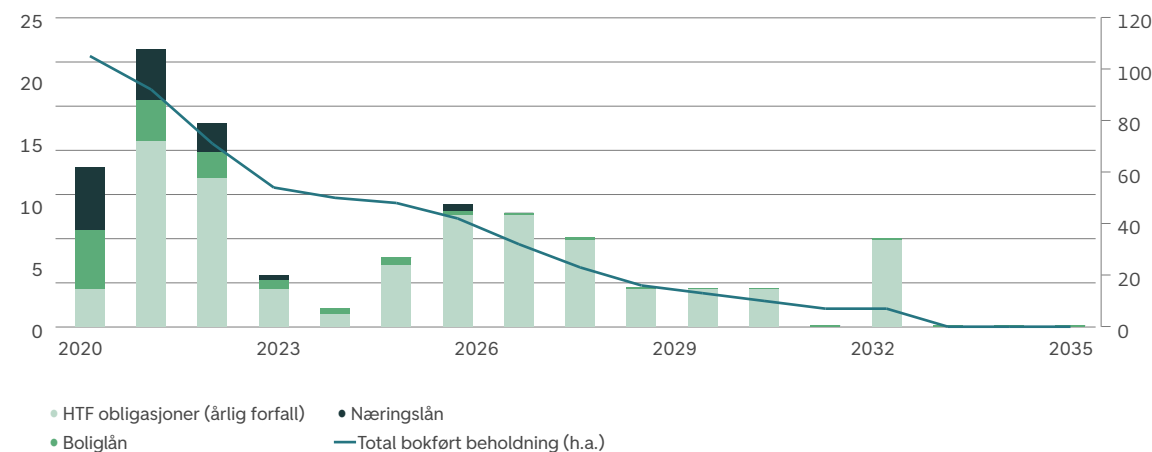
Dagens lave rentenivå gjør det krevende å oppnå en høy avkastning på kundemidlene. DNB Liv har som følge av det vedvarende lave rentenivået tilpasset virksomheten gjennom kontinuerlig fokus på balansestyring og kostnadsutvikling. Selskapet har tilpasset kapitalforvaltningen til egenskaper ved forpliktelsene til de ulike produktene. Durasjonen til rentepapirer blir så langt som mulig tilpasset de ulike produktporteføljers profil, det vil si at lange papirer (7 år +) hovedsakelig tilordnes Bedriftsmarked Ytelsespensjon eller Fripoliser. I vurderingene av obligasjoner til amortisert kost står forholdet mellom effekt på kapitaldekning og løpende avkastning sentralt.

I 2019 ble det kjøpt obligasjoner til amortisert kost for 4,6 milliarder i kollektiv porteføljen, med tilhørende kreditt-rating fra BBB+ til AAA. I tillegg ble det kjøpt og refinansiert nye lån med pant i næringsseiendom fra DNB Bank/ DNB Næringskreditt for 4,2 milliarder kroner i kollektiv porteføljen. Lånene er internt kredittvurdert til å tilsvare BBB-rating. Det er ikke kjøpt ytterligere boliglån fra DNB Boligkreditt i 2019.

Rentegaranti og forventet avkastning
prosent

Forfallstruktur og beholdning
Årlige forfall i milliarder

C. Risikoprofil

Oppbygging av anleggsporeteføljen med obligasjoner til amortisert kost skal tjene tre hovedformål:

1. Bidra til stabil avkastning som skal sikre oppnåelse av rentegarantien.
2. Bidra til å redusere durasjonsgapet mellom aktiva og forpliktelse.
3. Forsikring mot ytterligere fall i rentenivået.

I figuren på forrige side vises forfall for eksisterende portefølje av obligasjoner til amortisert kost, boliglån og lån med pant i næringseiendom.

I 2020 forfaller det om lag 3,5 milliarder kroner i hold til forfall obligasjoner i kollektivporteføljen.

Fra figuren ser vi at den totale porteføljen blir årlig redusert med størrelse på forfallene frem mot år 2034 dersom det ikke reinvesteres. Renteinstrumenter med fast avkastning bidrar i vesentlig grad til at selskapet vil oppnå en avkastning over rentegarantien også de kommende årene.

C.3 LIKVIDITETSRIKHO

For å sikre tilstrekkelig likviditet ved potensielt store flyttinger av midler ut av selskapet, settes det et minimum andel likvide papirer. Med likvide papirer menes noterte aksjer, rentepapirer med mindre enn ett års løpetid og statspapirer.

C.4 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser.

Styring av operasjonell risiko innebærer å håndtere risiko for å sikre en effektiv og vellykket virksomhetsutøvelse. En sunn risikokultur innebærer å identifisere og vurdere risiko, etablere, implementere og evaluere tiltak, samt å sikre relevant og effektiv rapportering til aktuelle interessenter.

DNB konsernet har fastsatt policy og konsernstandarder som omhandler operasjonell risiko. Disse gjelder også for DNB Liv.

En god styring av operasjonell risiko utvikles gjennom følgende prinsipper:

Identifisering av risiko

Identifisering av operasjonell risiko skjer gjennom linjeledelsens risikovurderinger, egevalueringer, fastsettelse av key risk indicators (KRI)/key performance indicators (KPI) og gjennom registrering av hendelser i selskapets hendelsesdatabase. Relevant og fullstendig identifisering av risiko er avgjørende for å kunne styre risiko.

Måling og indentifisering av risiko

Måling og kvantifisering av operasjonell risiko skjer på grunnlag av identifiserte risiko, i hovedsak gjennom standardmodellen i Solvens II og gjennom årlige risikovurderinger av vesentlige prosesser. Overvåking av operasjonell risiko skal gi klare, konsise og nøyaktige operasjonelle risikoreporter til relevante funksjoner og enheter. Kostnaden for å binde kapital relatert til operasjonell risiko skal dekkes av produktet som gir opphav til den underliggende operasjonelle risikoen.

Etablering og utvikling av kontrollmiljø

Myndighetenes rammebetingelser samt konsernpolicyer og retningslinjer i DNB krever at det etableres et kontrollmiljø for å sikre at risikoprofilen er innenfor vedtatt risikoappetitt.

Systemet for kontroll av operasjonell risiko vedlikeholdes slik at ledelsen har tillit til at den operasjonelle risikoen blir ivarettatt i tråd med etablerte grenser og operasjonelle prosedyrer. En robust risikostyringskultur bygges gjennom prinsippene for de tre forsvarslinjene.

For å sikre at alle linjeledere etablerer en velfungerende risikostyringskultur er det definert minimumsstandarder knyttet til risikovurderinger og rapportering. Risikoapp-

petitt for DNB Liv fastsettes i samsvar med definisjon i konsernretningslinjen for styring av operasjonell risiko hvor det fremgår at den skal være lav. Med basis i dette er det etablert en målsetning i risikoappetitrammeverket hvor det fremkommer at operasjonelle tap skal være lavere enn 5 millioner kroner per kvartal.

Operasjonell risiko beregnet i henhold til standardmodellen i Solvens II utgjorde 1,1 milliarder kroner ved utløpet av 2019. Standardmodellen for beregning av operasjonell risiko overvurderer etter selskapets oppfatning den reelle operasjonelle risikoen som er knyttet til selskapets virksomhet.

DNB Liv har fokus på tiltak for å unngå operasjonelle hendelser og tap. Alle hendelsene blir fulgt opp med tiltak for å forbedre rutiner. Dette skal bidra til færre fremtidige hendelser.

Antall hendelser i 2019 er lavere enn i 2018. I 2019 utgjorde operasjonelle tap 8,1 millioner kroner. Dette er også en nedgang fra 2018.

C.5 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER

Forretningsrisiko er risiko knyttet til svingninger i resultatet på grunn av endringer i eksterne forhold som markeds-situasjonen og myndighetsreguleringer, eller bortfall av inntekter som følge av svekket omdømme. Håndteringen av forretningsrisiko skjer i første rekke gjennom strategiprosessen og ved løpende arbeid for å ta vare på og forbedre selskapets omdømme.

Forretningsrisiko, målt som økonomisk kapital, var uendret i 2019 sammenlignet med 2018, og er vurdert til 0,3 milliarder kroner ved utgangen av 2019. De regulatoriske kravene til finansinstitusjonene har blitt vesentlig strengere etter finanskrisen og Solvens II – regelverket medfører høyere kapitalkrav for garanterte produkter. Ytelsesbaserte pensjonsordninger med høy rentegaranti vurderes ikke å være levedyktig over tid. DNB Liv har tilpasset seg ved å

avvikle offentlig tjenestepensjonsvirksomhet, og tillater ikke tilflytting av tradisjonelle fripoliser og ytelsespensjonsordninger fra andre pensjonsforetak. DNB Livs strategi innebærer vekst innenfor nye og mer fleksible pensjonsprodukter som blant annet tilbyr kundene muligheten til å velge investeringskombinasjoner selv. Disse produktene har et vesentlig lavere kapitalkrav.

Den teknologiske utviklingen, med økt grad av digitalisering, selvbetjening og informasjonsdeling medfører muligheter, men kan også være en utfordring. Endringer krever løpende tilpasning av organisasjon og kostnadsbase. DNB Liv legger vekt på å utnytte de muligheter som ny teknologi gir.

Omdømme

DNB Liv skal ikke assosieres med virksomhet som kan skade selskapets omdømme. For DNB konsernet følges nivået på omdømmerisiko gjennom flere indikatorer, og det er fastsatt grense for hva som er akseptabelt nivå på omdømmemålingen. DNB Liv inngår i denne målingen. God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen. Forretningsrisiko påvirkes også positivt gjennom ansattes aktive forhold til samfunnsansvar og det etiske regelverket.

Omdømmerisiko blir i tillegg styrt gjennom policyer og forretningsaktiviteter, herunder compliance. Omdømmerisiko følges opp gjennom overvåking av medieomtale, mens konkurransesituasjonen følges opp gjennom analyser av markedsutviklingen samt utviklingen i markedsandeler.

DNB Liv har over en lang periode lagt vekt på å etablere prosesser som sikrer våre kunder riktig og rask oppgjørsbehandling ved skadetilfeller. Riktig oppgjør til rett tid vurderes å ha stor betydning for selskapets renommé. I et så stort selskap som DNB Liv vil det alltid være en iboende risiko knyttet til oppgjørsbehandling, men selskapet har hatt svært få saker som vurderes å ha skadet selskapets renommé.

C. Risikoprofil

Det stilles stadig større krav fra kunder og myndigheter knyttet til klimarisiko og innføring av rutiner som sikrer bærekraftige investeringer. Selskapet har gode rutiner som sikrer ekskludering av selskap basert på kriterier fastsatt av Etisk Råd i DNB. Fokuset fremover er å utvikle investeringsrutiner som sikrer bærekraftige investeringer basert på et bredere spekter av kriterier.

DNB Liv har siden 2017 gradvis avviklet ekstern distribusjon av spareforsikringsprodukter. 41 avtaler med banker og agenturer er avviklet. Resterende 6 avtaler vil løpe oppsigelsestiden ut til 30.06.2020. Avviklingen er gjennomført uten alvorlige tvister og kundebetjening er overført til kundesentrene. Risiko for tap av renommé vurderes å være tatt ned gjennom denne avviklingsprosessen.

ENDRINGER I REGELVERK

Standardmodellen Solvens II

Standardmodellen i Solvens II og prinsipper som benyttes for verdsettelse av langsiktige garantier skal revideres de neste årene. Forslag til EU kommisjonen som er fremmet fra det europeiske tilsynsorganet EIOPA påvirker måling av renterisiko vesentlig, og det er per tidspunkt usikkerhet knyttet til hvordan regulatorisk kapitalkrav for langsiktige garantier skal beregnes frem i tid. På grunn av koronasituasjonen kan EIOPA sitt forslag til nytt regelverket bli forsinket og det er usikkert når det blir implementert.

Pensjonskonto

Finansdepartementet er i ferd med å innføre endringer i lovgivningen som gir kundene mulighet til å slå sammen pensjonskapitalbevis med aktive innskuddspensjonsavtaler (Egen pensjonskonto). Et av formålene med endringene er å skape en mer effektiv pensjonsforvaltning med reduserte kostnader for kunden. Hvilken effekt dette vil ha for selskapets inntjening er per tidspunkt usikkert. Det vises til at inntekter fra forvaltning av pensjonskapitalbevis vil bli redusert, men at det er usikkert i hvilken grad dette vil bli kompensert gjennom ulike justeringer av priser og kostnader.

Utover regulatorisk risiko knyttet til Solvens II og Egen pensjonskonto er det ikke identifisert øvrige risiko som er vesentlig for selskapet.

Garanterte produkter

En arbeidsgruppe bestående av representanter fra Finanstilsynet og Finansdepartementet har vurdert hvilke produktregler som kan endres for garanterte pensjonsprodukter (i hovedsak fripoliser og ytelsespensjon) slik at kundene kan forvente å få en bedre oppskrivning av pensjonsytelsene.

Det er ikke satt noe tidsfrist for når regelverksendringer som har vært på høring skal innføres. DNB Liv ønsker en rask implementering. For DNB Liv vil endringene kunne medføre en mer fleksibel resultatdannelse med tilhørende lavere kapitalkrav.

C.6 ANNEN RELEVANT INFORMASJON

Selskapet har ingen annen vesentlig eller relevant informasjon enn det som fremkommer over.

D. Verdivurdering for solvensformål

D.1 EIENDELER

I solvensberegningen benyttes verdivurderinger av eiendeler fra finansregnskapet med observerbare markedspriser i den utstrekning det er mulig. Dette er ikke mulig blant annet for eiendom, lite likvide rentepapirer og lån som føres til amortisert kost. For verdivurdering av eiendom benyttes en intern verdivurderingsmodell vurdert opp mot to eksterne takster i et rullerende utvalg. For rentepapirer og lån som føres til amortisert kost benyttes det samme metode som fremkommer av mer-/mindreverdier i regnskapet. For rentepapirer uten observerbare markedspriser benyttes den eksterne leverandøren Nordic Bond Pricing. For direkte lån benyttes verdivurdering fra DNB Bank ASA slik det også fremkommer av regnskapet. Det vises til note 2–14 i årsregnskapet hvor verdsettelsesprinsippene er utdypet.

D.2 TEKNISKE AVSETNINGER

Forsikringstekniske avsetninger beregnet i henhold til Solvens II - regelverket består av beste estimat for forpliktelsene og en risikomargin.

Ved beregning av beste estimat for forpliktelsene kvantifiseres kontantstrømmer mellom kunder og selskap. Noen kontantstrømmer er kjente og sikre, slik som opptjente pensjonsytelser, mens andre er ukjente. De ukjente kontantstrømmene kvantifiseres i et simuleringsverktøy. I verktøyet er det resultatdannelsen mellom kunde og selskap som beregnes, forutsatt en sannsynlig avkastning på eiendelene.

Gjennom framtidige årlige renteresultat, risikoresultat og administrasjonsresultat, beregnes kundens og selskapets framtidige ukjente kontantstrømmer. Verdien av rentegaranti, bruk av bufferkapital og retten til overskudd er inkludert i denne beregningen. Verdien av utbetalinger til kunden utover de opprinnelige garanterte medregnes som kundeforpliktelse. Verdien av utbetalinger til kunden er beste estimat av avsetningene. I beregningen anvendes 50 000 scenarier for utviklingen av eiendelene over 80 år. Antall scenarier er valgt for å sikre konvergens i beregningene. Tidshorisonten er valgt for å inkludere alle framtidige utbetalinger i beregningen av forsikringstekniske avsetninger. Alle kontrakter på selskapets balanse i dag er avvirket over denne tidsperioden.

Risikomarginen er kvantifisert gjennom en egen modell for dette formålet. I modellene framskrives utviklingen av kapitalkravet tilknyttet forsikringsrisiko (solvenskapitalkravet for liv og helse forsikringer). Risikomarginen er gitt som 6 prosent multiplisert med nåverdien av alle framtidige kapitalkrav tilknyttet forsikringsrisiko. Anvendt diskonteringsrente er gitt gjennom tilsynsmyndighetenes markedsrentekurve på beregningstidspunktet. I framskrivingen antas det for de fleste produkter at forsikringsrisikoen er proporsjonal til utviklingen i beste estimat kontantstrømmen.

Ved beregning av beste estimat for forpliktelsene fastsettes forutsetninger som utledes av første linje og forankres i selskapets ledelse og styre. Forutsetningene revurderes minst årlig. Sentrale forutsetninger for fastsettelsen av

beste estimat er:

- Markedsrentekurve definert av tilsynsmyndighetene
- Utvikling i framtidig dødelighet
- Utvikling i framtidig uførhet
- Utvikling i framtidig administrasjonsresultat
- Framtidig kundedadferd

I grunnlaget for fastsettelse av framtidig utvikling i dødelighet og uførhet anvendes selskapets erfaringsdata på hvert enkelt produkt. Utviklingen de seneste år vektlegges mer enn eldre data. Framtidig kundedadferd er knyttet til avgang og omdanning av eksisterende kontrakter. De fastsettes basert på historiske data og den dialog selskapet har med kundene. For noen produkter er markedet lukket og det er ingen konkurranse om kundene, slik at avgangen her er tilnærmet fraværende.

DNB Liv har søkt Finanstilsynet og fått innvilget anvendelse av overgangsregelverket på forsikringstekniske avsetninger. Ved fastsettelse av solvenskapitalkravet kan selskapet anvende regnskapsmessige forsikringsforpliktelser i stedet for forpliktelser beregnet i tråd med solvensregelverket. Overgangsreglene gjelder i 16 år og effekten reduseres med 1/16 hvert år, første gang fra 1.1.2017.

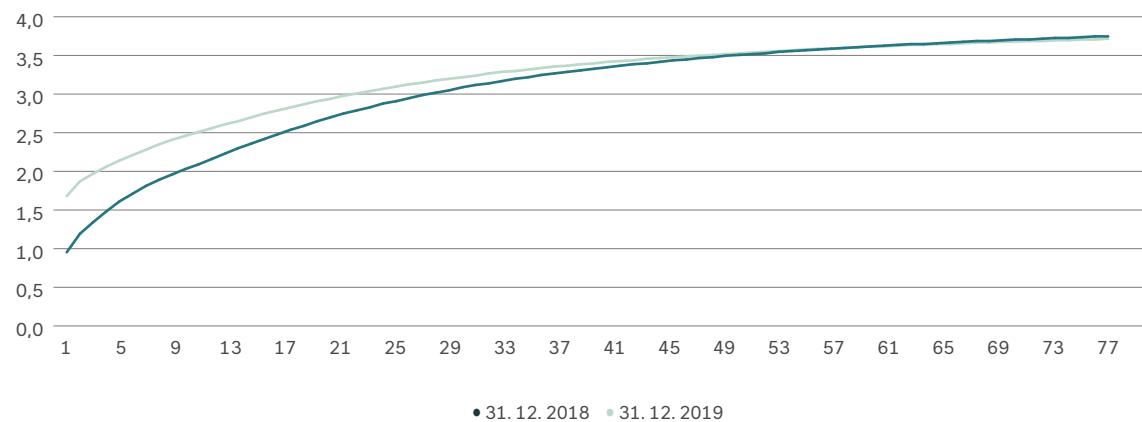
Tabellen på neste side viser forsikringsforpliktelsene beregnet i henhold til Solvens II regelverket. Av tabellen fremgår også effekten av overgangsreglene.

D. Verdivurdering for solvensformål

Forsikringstekniske avsetninger

Millioner kroner	Livsforsikringsprodukter med årlig garanti		Investeringsvalg	Helseforsikring	Total
	Med overskuddsdeling	Uten overskuddsdeling			
31.12.2019					
Solvens II	181 319	29 569	96 987	5 628	313 504
Effekt overgangsregelverk	11 624	(3 517)	(1 589)	52	6 571
31.12.2018					
Solvens II	177 629	34 279	72 226	4 880	289 015
Effekt overgangsregelverk	12 723	(1 496)	(4 388)	94	6 933

Rentekurve prosent

Livsforsikringsprodukter med overskuddsdeling omfatter fripoliser og individuelle produkter med rentegaranti etablert før 1.1.2008. Livsforsikringsprodukter uten overskuddsdeling omfatter ytelsespensjon bedriftsmarked og individuelle produkter etablert etter 1.1.2008. Investeringsvalg uten garanti er innskuddspensjon og unit linked produkter i personmarkedssegmentet.

Forsikringstekniske avsetninger er økt med 24,5 milliarder kroner i løpet av 2019. Økningen er i hovedsak knyttet til utviklingen i produkter uten garanti.

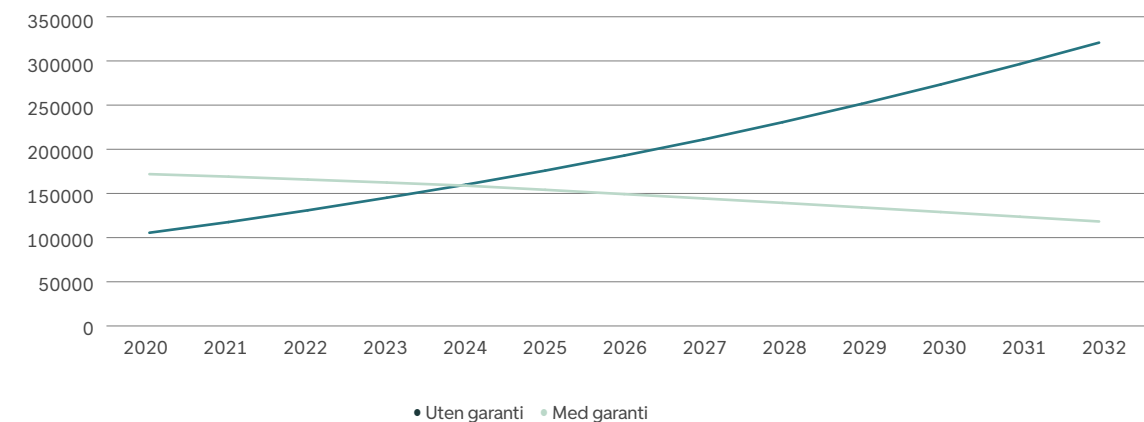
Endringer i rentekurven som legges til grunn for beregning av de forsikringstekniske avsetningene kan gi vesentlige utslag i beregningene. Som vist i figuren under har det vært relativt store endring i rentekurvene som ble benyttet 31.12.2018 og 31.12.2019.

For beregning av forsikringstekniske avsetninger benyttes en volatilitetsjustering av rentekurven. Justeringen

har som intensjon å hindre kunstig volatilitet i selskapets solvensmargin som følge av bevegelser i markedsspread på selskapets obligasjonsportefølje, blant annet for å minske prosyklisk atferd. Volatilitetsjusteringen er beregnet med utgangspunkt i en referanseportefølje basert på norske livselskaps eiendeler, og utgjorde 40 basispunkter i påslag i rentekurven ved utgangen av 2019. Uten volatilitetsjustering ville den samlede effekt gitt en reduksjon i solvensmarginen på 5,6 milliarder kroner uten overgangsregler og redusert solvensmarginen med 39 prosentpoeng. nsmarginen ville vært redusert med prosentpoeng.

Basert på forventet avvikling av ytelsespensjon med utstedelse av fripoliser er det foretatt en fremskrivning av forsikringsforpliktelse med rentegarantier frem til 2032 som er utløpet av overgangsperioden for verdsettelse av forsikringstekniske avsetninger. Produkter med rentegaranti er forventet redusert fra et nivå på cirka 190 milliarder kroner i 2019 til omtrent 120 milliarder kroner i 2032.

Utvikling - forsikringstekniske avsetninger milliarder kroner

D. Verdivurdering for solvensformål

Reduksjonen i forsikringstekniske avsetninger vil komme som følge av nedtrapping av produkter med rentegaranti og redusert risiko for utvikling i levealder. Dette, kombinert med vekst i produkter uten slike garantier vil bidra til styrket solvensmargin de kommende årene.

D.3 ANDRE FORPLIKTELSER

Andre forpliktelser ut over de forsikringstekniske forpliktelser utgjør 9,9 milliarder kroner i solvensberegningen og fremkommer av tabellen nedenfor:

Andre forpliktelser	
<i>millioner kroner</i>	2019
Pensjonsforpliktelser egne ansatte	183
Forpliktelser ved skatt	1 259
Finansielle derivater	129
Utestående forpliktelser, forsikringsoppgjør, reasurans og annet	1 279
Ansvarlig lån	7 000
Sum andre forpliktelser	9 850

Pensjonsforpliktelser for egne ansatte er beregnet etter Norsk regnskapsstiftelse sin veiledning pr. 31. desember 2019. Beskrivelse finnes i note 10 til DNB Livs årsregnskap for 2019.

Verdsettelsen av andre forpliktelser i solvensbalansen samsvarer med verdsettelsen i finansregnskapet

E. Kapitalstyring

DNBs langsiktige finansielle ambisjoner er at konsernet skal oppnå en egenkapitalavkastning på over 12 prosent, en langsiktig ren kjernekapitaldekning på om lag 16 prosent og en utdelingsgrad på minimum 50 prosent av konsernets overskudd gitt at kapitaldekningen er tilfredsstillende. For DNB Liv er målsettingen 6-8 prosent egenkapitalavkastning i strategiperioden og gradvis økende til over 12 prosent. DNB Liv har en langsiktig målsetning om at solvensmargin uten overgangsregler skal være høyere enn 140 prosent.

Solvensmargin betegner forholdet mellom selskapets solvenskapital og solvenskapitalkravet som solvensregelverket stiller.

I tillegg til solvensmarginkravet har selskapene også et minstekapitalkrav (MCR). Dersom solvenskapitalen faller under solvensmarginkravet slik at solvensmarginen uten overgangsregler blir lavere enn 100 prosent skal det fremmes for Finanstilsynet en handlingsplan som viser hvordan solvensmarginen bringes over 100 prosent. Så lenge solvensmargin med overgangsregler er over 100 prosent skal handlingsplan vise hvordan solvensmargin uten overgangsregler bringes over 100 prosent innen 1.1.2032 (utløpet av overgangsperioden).

Dersom kapitalen faller under minstekapitalkravet beregnet med overgangsregler overtar myndighetene styringen av selskapet.

Ved utgangen av 2019 var solvensmarginen 202 prosent med overgangsregler. Dette innebærer at selskapets kapital er 2 ganger større enn kapitalkravet. Uten overgangsregelverket hadde DNB Liv en solvensmargin på 169 prosent. Dette er etter avsetning til utbytte på 1,337 milliarder kroner.

Selskapets solvensmargin og margin til minstekapitalkravet fremkommer i tabellen til høyre.

Solvenskapitalkravet er redusert gjennom 2019 med 1,87 milliard kroner. Dette skyldes i hovedsak god finansavkastning og god oppbygging av kundebuffer. Redusert solvenskapital på 0,7 milliarder kroner skyldes i hovedsak økt markedsverdi av forpliktelsene i forhold til markedsverdien av eiendelene.

Selskapet har gjennom hele 2019 hatt en solvenskapital som er høyere enn solvenskapitalkravet både med og uten overgangsregler. Ved utløpet av 2019 har selskapet gode marginer til de gjeldende solvenskapitalkravene og er godt kapitalisert. Dette innebærer også at selskapet vil innfri solvenskapitalkravene på et lavere rentenivå enn markedsrenter per 31.12.19.

DNB Livs egenvurdering av risiko og kapital ved utløpet av 2019 konkluderer med at selskapet er tilstrekkelig kapitalisert og at det er god balanse mellom risiko og kapital.

Solvenskapital og solvenskapitalkrav

Med overgangsregler	31.12.2019	31.12.2018
SCR		
Solvenskapital	32 050	32 797
Solvenskapitalkrav	15 866	17 777
Solvensmargin	202 %	184 %
MCR		
Kapital	27 266	28 163
Minstekapitalkrav	7 140	7 332
Solvensmargin(MCR)	382 %	384 %
Uten overgangsregler	31.12.2019	31.12.2018
SCR		
Solvenskapital	27 122	27 598
Solvenskapitalkrav	16 012	18 163
Solvensmargin	169 %	152 %
MCR		
Kapital	22 198	23 036
Minstekapitalkrav	7 188	7 694
Solvensmargin(MCR)	309 %	299 %

E. Kapitalstyring

Kapital og kapitalkrav

<i>Beløp i millioner kroner</i>	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Solvenskapital			
Kapital gruppe 1			
Aksjekapital	1 750	1 750	1 750
Overkursfond	6 016	6 016	6 016
Ansvarlige lån	1 500	1 500	
Avstemmingsreserve	16 569	17 431	20 520
Inkludert effekt av overgangsreglene	4 928	5 200	7 162
Sum kapital gruppe 1	25 835	26 697	28 286
Kapitalgruppe 2			
Ansvarlige lån	5 500	5 500	5 500
Risikoutjevningfond	715	601	516
Sum kapital gruppe 2	6 215	6 101	6 016
Kapitalgruppe 3			
Utsatt skatt	0	0	0
Sum kapital gruppe 3	0	0	0
Sum ansvarlig kapital	32 050	32 797	34 302
Sum ansvarlig kapital uten overgangsregler	27 122	27 598	27 140

E.1 SOLVENSKAPITALEN

Ved utgangen av 2019 var selskapets sammensetning av kapital som fremstilt i tabellen over.

Samlet er ansvarlig kapital uten overgangsregler er redusert med 476 millioner kroner.

I kapitalen inngår avstemmingsreserven hvor effekten av å verdsette eiendeler og forpliktelser til markedsverdier fremkommer.

Sammensetning av avstemmingsreserven fremkommer av tabell til høyre.

Annen opptjent egenkapital er økt med 664 millioner kroner mens fond for urealiserte gevinster er redusert med 734 millioner kroner. Redusert effekt av overgangsreglene gjennom utfasing av regelverket og redusert effekt av overgang til markedsverdi er årsaken til at avstemmingsreserven i løpet av 2019 er redusert med 862 millioner kroner. Ansvarlige lån under ansvarlig kapital gruppe 1 består av

Avstemmingsreserve

<i>millioner kroner</i>	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
Annen opptjent egenkapital	14 671	14 007	14 108
Fond for urealiserte gevinster	55	768	688
Effekt av overgang til markedsverdi	(3 085)	(2 544)	(1 438)
Effekt av overgangsreglene	4 928	5 200	7 162
Total avstemmingsreserve	16 569	17 431	20 520

Sensitiviteter

<i>millioner kroner</i>	SCR	Solvenskapital	Samlet effekt	Solvensmargin
Status 31.12.2019	15 866	32 050	32 050	202 %
Rente + 0,5 pp	14 846	31 299	31 299	211 %
Rente - 0,5 pp	16 781	32 677	32 677	195 %
Uten VA	17 953	31 376	31 376	175 %
Død + 10 %	15 314	32 169	32 169	210 %
Død - 10 %	16 840	31 815	31 815	189 %
Uførhet + 10 %	15 915	32 036	32 036	201 %
Uførhet - 10 %	15 744	32 078	32 078	204 %
Aksjer - 25 %	17 093	31 773	31 773	186 %
Spread + 50 bp, VA + 15 bp	15 778	30 806	30 806	195 %
UFR 3,6%	15 934	31 927	31 927	200 %

et evigvarende ansvarlig lån på 1,5 milliarder kroner med mulig innfrielse i 2028. Ansvarlige lån under ansvarlig kapital gruppe 2 består av et evigvarende ansvarlig lån på 3 milliarder kroner som kan innfris i 2025 og et tidsbegrenset lån på 2,5 milliarder med forfall i 2025 med mulig førtidig innfrielse i 2020. De ansvarlige lånene er interne lån i DNB konsernet. I regelverket for sammensetning av ansvarlig kapital er det en begrensning i hvor mye gruppe 2 kapital som kan dekke minstekravet (MCR), og kapitalen

i denne kategorien reduseres i forhold til utgangspunktet. Kapital som inngår i gruppe 3 kan ikke dekke MCR kravet.

Sensitiviteter

Solvensmarginen er sensitiv i forhold til endringer i forutsetninger og rentenivå. DNB Liv utarbeider sensitiviteter i forhold til beregningen av solvensmargin.

Sensitiviteter per 31.12.2019 for solvensmargin med overgangsregler fremgår av tabellen over.

E. Kapitalstyring

Sensitivitetsanalysen viser at selskapets største risiko er rentefall, redusert dødelighet, verdifall på verdipapir- og eiendomsinvesteringer. Redusert volatilitetsjustering av norske renter ville også redusert solvensmarginen. Ved et rentefall på 50 basispunkter reduseres solvensmarginen fra 202 prosent til 194 prosent. Også endret dødelighet gir vesentlig effekt på solvensmarginen. I analysen er det forutsatt redusert dødelighet med 10 prosent noe som tilsvarer økt levealder med 1-2 år. Dette reduserer solvensmarginen til 188 prosent. Dersom det fremtidige rentenivået målt gjennom UFR (Ultimate Forward Rate) reduseres fra 3,75 prosent til 3,6 prosent reduseres solvensmarginen til 200 prosent. Endret rente kompenseres for gjennom overgangsregleverket og renteendringer gir liten effekt for solvensmarginen ved bruk av overgangsregleverket. Basert på beregninger foretatt per 31.12.2019 vil selskapet ha en solvensmargin over 174 prosent for alle sensitiviteter med overgangsregler.

E.2 SOLVENSKAPITALKRAVET OG MINSTEKAPITALKRAVET

Tabellen til høyre viser en oversikt over utviklingen i solvenskapitalkravet med overgangsregler i 2019 samlet og fordelt på hovedmodulene i standardmodellen.

Det ble kjøpt aksjer i 2019 som sammen med god verdistigning på eiendom økte markedsrisikoen. Spreadrisikoen økte også som følge av investeringer i lange hold til forfall obligasjoner og investeringer i Private Credit-fond. Den økte markedsrisikoen ble motvirket av at den dynamiske stressfaktoren for aksjer ble redusert.

Forsikringsrisiko ble noe redusert gjennom 2019, hovedsakelig på grunn av økte renter og lavere avgangsrisiko.

Sammensetning av undermoduler for markedsrisiko i standardmetoden er vist i C.2.

Solvenskapitalkrav (SCR) og minstekrav til kapital (MCR)

<i>millioner kroner</i>	31.12.2019	31.12.2018
Markeds- og motpartsrisiko	30 849	30 613
Forsikringsrisiko	10 288	10 973
Operasjonell risiko	1 114	1 123
Diversifisering	(7 129)	(7 322)
Tapsabsorbering i utsatt skatt	(4 079)	(5 007)
Tapsabsorbering i forsikringstekniske avsetninger	(15 176)	(12 603)
Solvenskapitalkrav	15 866	17 777
Minstekapitalkrav	7 140	7 332
Solvensmargin med overgangsregler	202 %	184 %
Solvensmargin uten overgangsregler	169 %	152 %

Beregningen av minstekravet til kapital baserer seg på gitte faktorer under Solvens II for livsforsikringsprodukter og skadeprodukter. I beregningen er det en nedre og øvre begrensning i kravet på minimum 25 % og maksimum 45 % av beregnet solvenskapitalkrav. Minstekapitalkravet per 31.12.2019 er dominert av krav tilknyttet livsforsikringsdelen av forretningen (95 %). Skadeproduktene står for de siste 5 %. Minstekravet er 31.12.2019 ikke utenfor begrensningene på minimum 25 % og maksimum 45 %.

Minstekapitalkravet er i løpet av 2019 redusert med 0,2 milliarder kroner. Dette skyldes i hovedsak økte avsetninger gjennom 2019.

E.3 BRUK AV DEN DURASJONSBASERTE UNDERMODULEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNINGEN AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Selskapet anvender ikke denne undermodulen.

E.4 FORSKJELLER MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTETE INTERNE MODELLER

Selskapet benytter ikke interne modeller.

E.5 BRUDD PÅ MINSTEKAPITALKRAVET OG BRUDD PÅ SOLVENSKAPITALKRAVET

DNB Liv har rapportert kapitalkravet til Finanstilsynet for hvert kvartal i 2019. Selskapet har i hele perioden oppfylt solvenskapitalkravene.

E.6 ANNEN RELEVANT INFORMASJON

TILSTREKKELIGHETSTEST

Selskapet har i henhold til IFRS 4, vurdert om selskapets avsetninger står i forhold til forpliktelsene overfor kundene. Dersom testen viser at premiereservene er for lave til å bære de fremtidige forpliktelsene selskapet har, skal differansen regnskapsføres ved testtidspunktet. Testen gjelder DNB sitt konsernregnskap som følger IFRS.

Alle pristariffer som selskapet benytter, baserer seg på selskapets erfaringer innen produktsegment eller bransje. Produkter vil dermed kunne ha forskjellige grunnlagsrenter, dødelighets- og uførhetsantagelser, samt forskjellige omkostninger. Tilstrekkelighetstesten vurderer marginene i tariffene gjennom fremtidige risiko- og administrasjonsresultat. Realistisk verdi av forpliktelsene beregnes som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer fra forsikringskontraktene gitt en rentekurve. Tilstrekkelighetstesten indikerte ikke noe behov for ytterligere avsetninger for forpliktelser overfor forsikringstakerne og viste gode marginer per 31. desember 2019.

Vedlegg

LIST OF REPORTED TEMPLATES

S.02.01.02	Balance sheet
S.05.01.02	Premiums, claims and expenses by line of business
S.12.01.02	Life and Health SLT Technical Provisions
S.17.01.02	Non-Life Technical Provisions
S.19.01.21	Non-Life insurance claims
S.22.01.21	Impact of long term guarantees measures and transitionals
S.23.01.01	Own Funds
S.25.01.21	Solvency Capital Requirement - for undertakings on Standard Formula
S.28.02.01	Minimum Capital Requirement - Both life and non-life insurance activity

Kilde :

[Implementing regulation EU 2015 – 2452 ITS SFCR.pdf](#)

[EIOPA delegated regulation 202015 - supplementing direktive 202009-138 EC. Article 307,308,309,310,311.](#)

Vi er her.
For at du skal
være i forkant.

DNB Livsforsikring AS

Postadresse:
Postboks 7500
N-5020 Bergen

Besøksadresse:
Solheimsgaten 7C
5058 Bergen

dnb.no